

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Studijní program: 6208 R *Ekonomika a management*

Studijní obor: *Účetnictví a finanční řízení podniku*

Katedra: **Účetnictví a financí**

**TRANSFORMACE ÚČETNÍHO VÝSLEDKU
HOSPODAŘENÍ NA DAŇOVÝ ZÁKLAD**

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Jarmila Křížová

Vlčková

Autor:

Bc. Miroslava

2006

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Transformace účetního výsledku hospodaření na daňový základ“ vypracovala samostatně na základě vlastních zjištění a materiálů, které uvádím v seznamu literatury.

V Českých Budějovicích 15. dubna 2006

Děkuji Ing. Jarmile Křížové za vedení, odbornou pomoc a cenné rady při zpracování této diplomové práce.

OBSAH

	strana
1. ÚVOD	9
2. LEGISLATIVNÍ ÚPRAVA ČR	11
2.1. Legislativní úprava účetnictví	11
2.2. Legislativní úprava daně z příjmů	14
3. ÚČETNÍ NÁKLADY, VÝNOSY A VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ	15
3.1. Členění nákladů	15
3.1.1. Druhové členění nákladů	15
3.1.2. Účelové členění nákladů	16
3.1.3. Členění dle daňového kritéria	17
3.2. Členění výnosů	17
3.2.1. Druhové členění výnosů	17
3.2.2. Účelové členění výnosů	18
4. ÚČETNÍ ZÁVĚRKA A UZÁVĚRKA	19
4.1. Předuzávěrkové operace	19
4.1.1. Inventarizace majetku a závazků	20
4.1.2. Odpis pohledávek	22
4.1.3. Tvorba a rozpouštění opravných položek	23
4.1.4. Časové rozlišení nákladů a výnosů	25
4.1.5. Uzávěrkové kursově rozdíly	27
4.1.6. Tvorba a čerpání rezerv	28
4.1.7. Zaúčtování dohadných položek	30
4.2. Účetní uzávěrka	31
4.3. Účetní závěrka	32
4.3.1. Rozvaha	34
4.3.2. Výkaz zisku a ztráty	34

4.3.3. Příloha	36
4.3.4. Přehled o peněžních tocích	37
4.3.5. Přehled o změnách vlastního kapitálu	38
5. DAŇOVĚ NEUZNATELNÉ NÁKLADY A VÝNOSY	39
5.1. Účetní náklady nezahrnované do základu daně z příjmů právnických osob	39
5.2. Účetní výnosy nezahrnované do základu daně z příjmů právnických osob	41
6. ZÁKLAD DANĚ A DAŇ Z PŘÍJMŮ PRÁVNICKÝCH OSOB	42
6.1. Splatná daň z příjmů	42
6.2. Daň z příjmů právnických osob	43
6.2.1. Poplatníci daně z příjmů právnických osob	43
6.2.2. Základ daně	44
6.2.3. Sazba daně	45
6.2.4. Položky odčitatelné od základu daně	45
6.2.5. Slevy na dani	46
6.3. Odložená daň z příjmů	48
7. METODIKA DAŇOVÉ OPTIMALIZACE	49
7.1. Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek	49
7.1.1. Odpisování dlouhodobého majetku	50
7.1.1.1. Rovnoměrný daňový odpis hmotného majetku	52
7.1.1.2. Zrychlený daňový odpis hmotného majetku	53
7.1.2. Technické zhodnocení versus oprava dlouhodobého majetku	54
7.1.3. Rezerva na opravu dlouhodobého majetku	55
7.2. Náklady na reprezentaci, dary, sponzoring	55
7.3. Optimalizace mzdových nákladů	56
7.3.1. Penzijní připojištění	56
7.3.2. Soukromé životní pojištění	57

8.	SPECIFIKACE VYBRANÉHO DAŇOVÉHO SUBJEKTU	58
8.1.	Náklady a výnosy převzaté z účetnictví	59
8.1.1.	Náklady	59
8.1.2.	Výnosy	61
8.2.	Popis vybraných nákladových a výnosových účtů s přihlednutím k dani z příjmů	61
8.3.	Zjištění účetního výsledku hospodaření	67
8.4.	Stanovení základu daně	68
8.4.1.	Daňově neúčinné náklady	68
8.4.2.	Výnosy nezahrnované do základu daně	69
8.4.3.	Položky odčitatelné od základu daně	69
8.4.4.	Výpočet základu daně	69
8.5.	Disponibilní výsledek hospodaření	70
9.	MOŽNOSTI DAŇOVÉ OPTIMALIZACE	71
9.1.	Využité možnosti daňové optimalizace	71
9.2.	Nevyužité možnosti daňové optimalizace	74
10.	ZÁVĚR	76
11.	PŘEHLED POUŽITÉ LITERATURY	79
12.	SEZNAM TABULEK, SCHÉMÁT A GRAFŮ	82
13.	PŘÍLOHY	84

1. Úvod

Legislativní úprava daní z příjmů je složitá, jen za rok 2005 byl zákon osmkrát novelizován, účetní ve firmách se v daňové oblasti v důsledku častých změn stěží

orientují, a proto se řada firem neobejde bez daňového poradce. Daň z příjmů se dotýká všech právnických osob, které musí každoročně zpracovat účetní závěrku a vyhotovit daňové přiznání. Také proto jsem tuto oblast zvolila jako téma své diplomové práce.

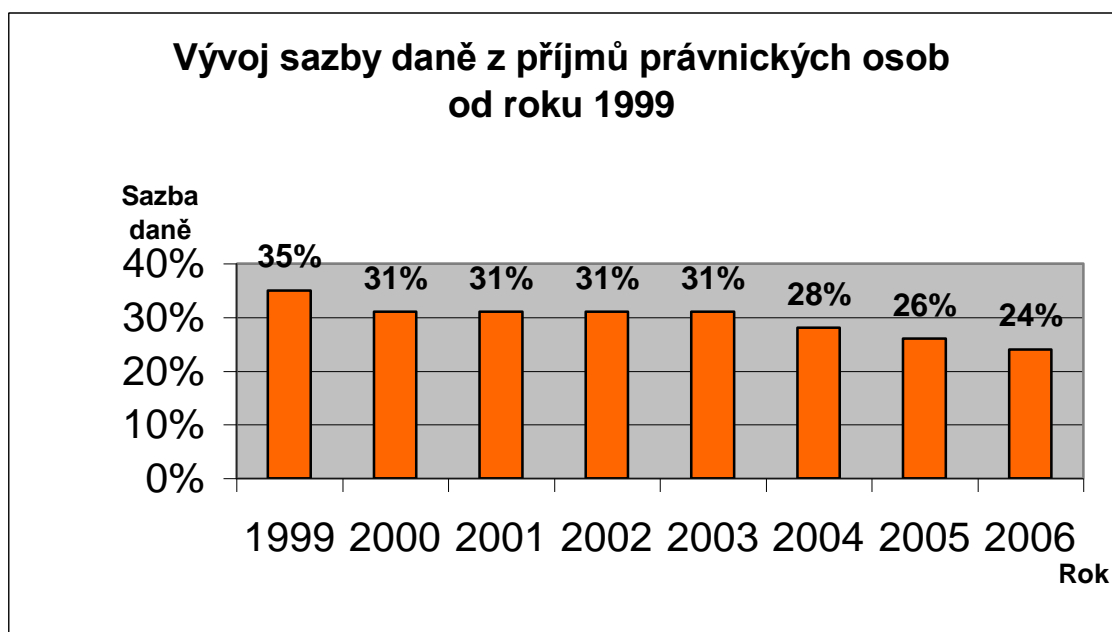
Stěžejním cílem, který jsem si pro svou práci stanovila, je zpracování vazeb mezi účetní a daňovou soustavou - přestože účetní soustava v České republice zabezpečuje především potřeby finančního řízení a nikoli daňová hlediska a současným trendem je odklon daní od účetnictví, pro stanovení daňové povinnosti se primárně vychází z účetnictví. Pro správné stanovení daňové povinnosti za zdaňovací období je tedy třeba transformovat hrubý účetní výsledek hospodaření na daňový základ v souladu se zákonem o daních z příjmů.

V teoretické části své práce se nejprve zaměřím na soustavu zákonů a norem, které upravují oblasti účetnictví a daně z příjmů právnických osob. Na podkladě studia příslušných zákonů, vyhlášek a norem zpracuji ucelený legislativní přehled této problematiky. Jak jsem již uvedla, účetnictví je základním pilířem, ze kterého se vychází při stanovení daňového základu a následně daně z příjmů právnických osob, proto považuji za vhodné uvést náplň a harmonogram prací při uzavírání účetních knih a sestavení účetní závěrky. Vzhledem ke zvolenému tématu je nezbytné ve stěžejní oblasti teoretické části rozpracovat jednotlivé položky daňově účinných a neúčinných nákladů a výnosů, které zásadním způsobem ovlivňují výši daňové povinnosti, a především pak postup transformace účetního výsledku hospodaření na základ daně. Za zajímavou považuji i oblast optimalizace daňové zátěže, neboť co zákon povoluje, je dle mého názoru vhodné využít a to právě nyní, kdy dochází ke snižování sazby daně z příjmů právnických osob (vývoj této sazby uvádím v grafu č. 1).

V teoretické části diplomové práce čerpám z informací získaných během studia na JČU a především ze studia zákonů a odborné literatury se zaměřením na dané téma, jejíž seznam je součástí této práce.

A protože účetnictví a daně nejsou pouhou teorií, následuje praktická část diplomové práce. Jedná se o demonstraci poznatků zpracovaných v teoretické části na účetních datech poskytnutých konkrétní účetní jednotkou, jejich rozbor a stanovení daňového základu. V závěrečné analýze zhodnotím, zda daňový subjekt dostatečně optimalizuje svou daňovou povinnost z hlediska daně z příjmů právnických osob.

Graf č. 1: Vývoj sazby daně z příjmů právnických osob od roku 1999

Zdroj: www.ucetnisvet.cz

2. Legislativní úprava v ČR

Účetnictví podnikatelských subjektů v České republice je upraveno soustavou předpisů v podobě zákonů a norem. Tyto normy komplexně vytvářejí účetní systém.

Základním pilířem účetního systému ČR je zákon o účetnictví č. 563/1991 Sb., v platném znění a zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

Na tyto dva základní kameny navazuje celá řada dalších zákonů a norem. Jedná se např. o zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, zákon č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání, zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, zákon směnečný a šekový a další zákony. Z prováděcích předpisů k účetnictví je nutné zdůraznit zejména vyhlášky vydávané Ministerstvem financí podle § 37b zákona o účetnictví a České účetní standardy, které upravují používání účetních metod a postupů účtování v jednotlivých oblastech účtování a pro jednotlivé typy účetních jednotek.

2.1. Legislativní úprava účetnictví

Zákon o účetnictví (stručný obsah)

- definuje účetní jednotky a soustavu podvojného účetnictví
- definuje předmět účetnictví a účetní období
- stanoví základní povinnosti při vedení účetnictví a při používání účetních metod včetně pokut za nedodržení povinností stanovených zákonem
- definuje účetní knihy a jejich otevírání a uzavírání, účetní doklady, směrnou účtovou osnovu a rozvrh, archivaci, inventarizaci
- definuje účetní závěrku a stanoví základní požadavky na její obsah a prezentaci
- stanoví pravidla pro oceňování
- upravuje způsob vydávání další účetní metodiky

Prováděcí vyhláška k podvojnému účetnictví pro podnikatele

Vyhláška Ministerstva financí č. 500/2002 Sb. Poskytuje metodiku k aplikaci zákona o účetnictví, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví. Prováděcí vyhláška upravuje zejména:

- rozsah a jednotlivé části individuální i konsolidované účetní závěrky pro podnikatele

- obsahové vymezení položek individuálních účetních závěrek a formát jednotlivých účetních výkazů
- uspořádání a označování položek individuální i konsolidované účetní závěrky
- směrnou účtovou osnovu
- účetní metody a jejich použití včetně konsolidačních metod

České účetní standardy

Ministerstvo financí ve smyslu § 36 zákona o účetnictví vydává České účetní standardy, které mají zajistit soulad při používání účetních metod účetními jednotkami. Obsah standardů nesmí být v rozporu s ustanoveními zákona o účetnictví či jinými právními předpisy. Pravidla pro tvorbu a vydávání standardů může stanovit Ministerstvo financí prováděcím právním předpisem. Vydávání standardů se oznamuje ve Finančním zpravodaji a ministerstvo vede registr vydaných standardů. Od 1. 1. 2004 upravují účetnictví účetních jednotek, které jsou podnikateli a účtují podle vyhlášky č. 500/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů. V současné době je v platnosti 20 účetních standardů:

Český účetní standard pro podnikatele č. 001 - Účty a zásady účtování na účtech

Český účetní standard pro podnikatele č. 002 - Otevírání a uzavírání účetních knih

Český účetní standard pro podnikatele č. 003 - Odložená daň

Český účetní standard pro podnikatele č. 004 - Rezervy

Český účetní standard pro podnikatele č. 005 - Opravné položky

Český účetní standard pro podnikatele č. 006 - Kursové rozdíly

Český účetní standard pro podnikatele č. 007 - Inventarizační rozdíly a ztráty v rámci norem přirozených úbytků zásob

Český účetní standard pro podnikatele č. 008 - Operace s cennými papíry a podíly

Český účetní standard pro podnikatele č. 009 - Deriváty

Český účetní standard pro podnikatele č. 010 - Zvláštní operace s pohledávkami

Český účetní standard pro podnikatele č. 011 - Operace s podnikem

Český účetní standard pro podnikatele č. 012 - Změny vlastního kapitálu

Český účetní standard pro podnikatele č. 013 - Dlouhodobý nehmotný a hmotný maj.

Český účetní standard pro podnikatele č. 014 - Dlouhodobý finanční majetek

Český účetní standard pro podnikatele č. 015 - Zásoby

Český účetní standard pro podnikatele č. 016 - Krátkodobý finanční majetek a
krátkodobé bankovní úvěry

Český účetní standard pro podnikatele č. 017 - Zúčtovací vztahy

Český účetní standard pro podnikatele č. 018 - Kapitálové účty a dlouhodobé závazky

Český účetní standard pro podnikatele č. 019 - Náklady a výnosy

Český účetní standard pro podnikatele č. 020 - Konsolidovaná účetní závěrka

Obchodní zákoník

Zákon o účetnictví se odvolává u některých částí zákona na příslušná ustanovení obchodního zákoníku, např. zveřejňování účetní závěrky podle § 27a obchodního zákoníku. Ucelenou část věnovanou pouze účetnictví podnikatelů tvoří Hlava IV obchodního zákoníku. Nejdůležitější úpravy účetnictví obsažené v obchodním zákoníku jsou:

a) Úprava účetnictví podnikatelů (§ 39 a § 40)

Obchodní zákoník stanoví obchodním společnostem a družstvům povinnost ověření účetní závěrky a výroční zprávy auditorem. Tato povinnost se nevztahuje na všechny obchodní společnosti a družstva, ale pouze na ty, které splňují kritéria stanovená v § 20 zákona o účetnictví. Obchodní zákoník také ukládá povinnost připravit a poskytnout auditorovi všechny účetní záznamy a vysvětlení k ověřování.

b) Povinnost uložení účetních a dalších listin do obchodního rejstříku (§ 27a)

Obchodní zákoník stanoví účetním jednotkám povinnost ukládat stanovené listiny do obchodního rejstříku, zejména účetní závěrku včetně zprávy auditora a výroční zprávy. Nezveřejnění a neuložení listin může být považováno za nesplnění základní povinnosti.

c) Otevírání a uzavírání účetních knih, sestavování zahajovacích rozvah a účetních závěrek

Obchodní zákoník stanoví povinnost sestavení konečné, mezitímní účetní závěrky nebo zahajovací rozvahy např. v případech fúzí, rozdělení, převodu jmění na společníka či akcionáře nebo při likvidaci.

d) Ostatní

Tato část zahrnuje zejména vlastní kapitál a jeho pohyb, přeměny společností, ale třeba i závazkové právo.

2.2. Legislativní úprava daně z příjmů

Zákon o daních z příjmů

Teoreticky nejsou účetní předpisy přímo vázány na daňové předpisy a vystupují nezávisle, ale skutečnost je taková, že účetní předpisy a účetní praxe jsou daňovými předpisy velmi silně ovlivňovány zejména zákonem o daních z příjmů a zákonem o rezervách. Úzká vazba mezi účetnictvím na zákonem o daních z příjmů vyplývá především z § 23 odst. 2 – 4 zákona o daních z příjmů. Ten stanoví způsob zjištění základu daně u poplatníků, kteří vedou účetnictví. U těchto poplatníků se zjišťuje základ daně z příjmů za zdaňovací období z výsledku hospodaření zjištěného v účetnictví, přičemž tento výsledek hospodaření se zvyšuje a snižuje o položky vymezené zákonem o daních z příjmů. Náklady, které lze či nelze zahrnout do základu daně definuje § 24 a § 25 zákona o daních z příjmů, u dalších položek např. u odpisů hmotného majetku vycházíme z § 26 – 33 citovaného zákona, § 23 odst. 4 zákona o daních z příjmů řeší výnosy nezahrnované do základu daně z příjmů.

3. Účetní náklady, výnosy a výsledek hospodaření

Náklady znamenají účelové vynaložení hospodářských prostředků a práce, vyjádřené v peněžní formě. Vznikají jako důsledek provádění jednotlivých operací v podnikatelské činnosti. Náklady pro podnik představují:

- souhrn spotřebovaných prostředků a práce za určité období
- vstup
- vztah podniku k vnějšmu okolí

Účtová třída 5 obsahuje veškeré nákladové účty. Na jednotlivých účtech této třídy se účtují účetní případy narůstajícím způsobem od začátku účetního období. Analytické účty je možné přizpůsobit ustanovením zákona o daních z příjmů. Zejména je vhodné sledovat odděleně položky nákladů, daňově uznatelných a nákladů, které nelze uznat za náklady na dosažení, zajištění a udržení příjmů.

Výnosy jsou peněžním ekvivalentem prodaných výkonů podniku a sledují se v 6. účtové třídě. Pro podnik představují:

- vyjádření úspěšnosti na trhu
- úhradu vynaložených nákladů a zisk
- dovršení podnikatelské aktivity

3.1. Členění nákladů

Náklady se třídí dle druhu, účelu a dle dopadu do daňové problematiky.

3.1.1. Druhovému členění nákladů

Toto členění sleduje prvotní formu nákladů při jejich vstupu do hospodářské činnosti. Odpovídá na otázku, co bylo spotřebováno, tzn. jaká konkrétní aktiva, nakupované služby nebo práce. V účtové osnově pro podnikatele jsou náklady obsaženy v 5. účtové třídě právě v druhovém členění.

3.1.2. Účelové členění nákladů

Účelové hledisko je velmi široké. Je možné třídít náklady podle činností, středisek, výrobků, zakázek atd. Finanční účetnictví pro účelové členění používá dělení na:

- náklady provozní
- náklady finanční

- náklady mimořádné

Podle tohoto členění je vykazován výsledek hospodaření jako součet výsledku hospodaření z provozní činnosti, z finančních operací a mimořádný zisk nebo ztráta. V účtové osnově se s ohledem na zjišťování výsledku hospodaření náklady třídí do následujících účtových skupin:

50 – Spotřebované nákupy 51 – Služby 52 – Osobní náklady 53 – Daně a poplatky 54 – Jiné provozní náklady 55 – Odpisy, rezervy, komplexní náklady příštích období a opravné položky provozních nákladů 557 – Převod provozních nákladů	Provozní náklady
56 – Finanční náklady 57 – Rezervy a opravné položky finančních nákladů 598 – Převod finančních nákladů	Finanční náklady
58 – Mimořádné náklady	Mimořádné náklady
59 – Daně z příjmů, převodové účty a rezerva na daň z příjmů (mimo účtů 597 a 598)	

3.1.3. Členění dle daňového kritéria

Náklady obsažené v 5. účtové třídě účtové osnovy pro podnikatele představují jakýkoli úbytek aktiv podniku. V zásadě se nehledí na ustanovení daňových předpisů, cílem je věrně zachytit veškeré úbytky majetku podniku vynaložené v podnikatelské činnosti, stejně jako předpokládané ztráty, rizika a znehodnocení. Součástí nákladů je i tvorba rezerv, opravných položek a daň z příjmů. Všechny tyto účetní případy působí

na majetek podniku, snižují jej. Tyto „účetní náklady“ však neslouží pro daňové účely v plné výši.

Pro daňové účely zavádí zákon o daních z příjmů pojem výdaje (náklady) na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Náklady vynaložené na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů se pro zjištění základu daně odečtou ve výši prokázané, ve výši stanovené zákonem o daních z příjmů nebo jinými předpisy.

3.2. Členění výnosů

Výnosy se třídí také dle druhu, účelu a dle dopadu do daňové problematiky.

3.2.1. Druhové členění výnosů

Dle druhů jsou členěny výnosy v účtové osnově v 6. třídě:

- a) Výnosy externí, vznikající ze vztahu podniku k vnějšimu okolí
 - tržby za vlastní výkony a zboží
 - jiné provozní výnosy (tržby z prodeje majetku, přijaté pokuty a úroky z prodlení)
 - finanční výnosy (tržby z prodeje cenných papírů, úroky, kurzové zisky)
- b) Položky mající charakter vnitropodnikových výnosů:
 - změny stavu vnitropodnikových zásob
 - aktivace materiálu, zboží, dlouhodobého majetku
 - zúčtování rezerv a opravných položek

3.2.2. Účelové členění výnosů

Účelově se výnosy člení na výnosy z provozní a finanční činnosti a na výnosy mimořádné.

V účtové osnově se s ohledem na zjišťování výsledku hospodaření výnosy třídí do následujících účtových skupin:

60 – Tržby za vlastní výkony a zboží 61 – Změny stavu zásob vlastní činnosti 62 – Aktivace 64 – Jiné provozní výnosy 697 – Převod provozních výnosů	Provozní výnosy
66 – Finanční výnosy 698 – Převod finančních výnosů	Finanční výnosy
68 – Mimořádné výnosy	Mimořádné výnosy

Předmětem daně z příjmů jsou výnosy z veškeré činnosti a z nakládání s veškerým majetkem, není-li zákonem o daních z příjmů stanoveno jinak. Za příjmy se považuje jak peněžní, tak i nepeněžní plnění.

4. Účetní závěrka a uzávěrka

Rámcové povinnosti související s účetní závěrkou ukládá účetním jednotkám zákon o účetnictví v § 18. Účetní závěrkou se rozumí sestavení účetních výkazů a přílohy k nim. Avšak to je závěr, na který se účetní jednotka musí připravit a uvést

účetnictví do takového stavu, aby účetní závěrka věrně zobrazovala stav majetku, zdrojů jeho financování a hospodaření účetní jednotky za sledované účetní období.

Z hlediska pracovních postupů můžeme práce na účetní závěrce rozdělit do těchto etap:

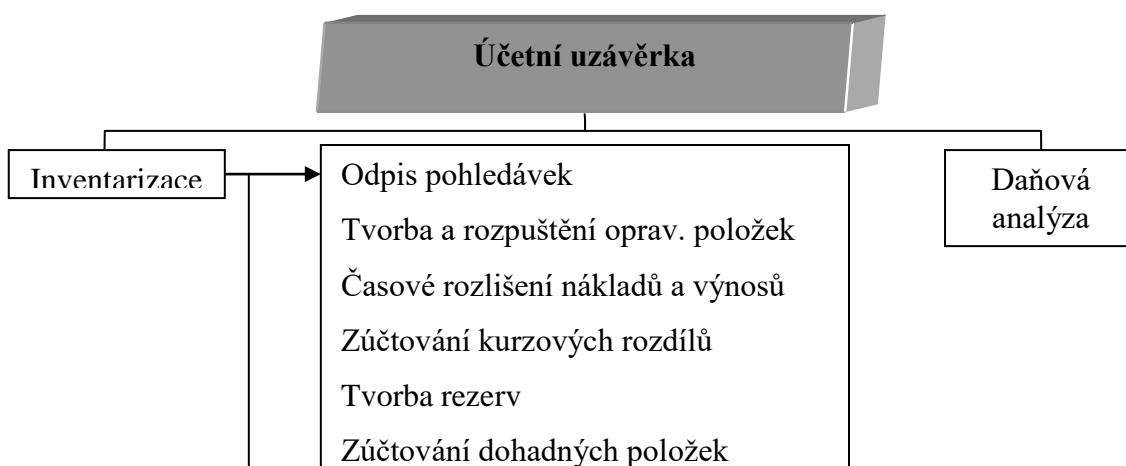
- přípravné práce pro účetní závěrku, jejichž cílem je zabezpečit věcnou správnost a úplnost údajů v účetnictví
- účetní uzávěrka, která představuje uzavření účtů hlavní knihy převedením zůstatků výsledkových i rozvahových účtů na uzávěrkové účty
- sestavení účetní závěrky, tj. účetních výkazů – rozvahy, výkazu zisku a ztráty, přílohy, může zahrnout přehled o peněžních tocích a přehled o změnách vlastního kapitálu
- následné povinnosti, kterými je audit účetní závěrky u obchodních společností a družstev, na něž se tato povinnost vztahuje, vyhotovení a audit výroční zprávy u těchto společností a následně uložení účetní závěrky, případně výroční zprávy do sbírky listin vedené u obchodního rejstříku

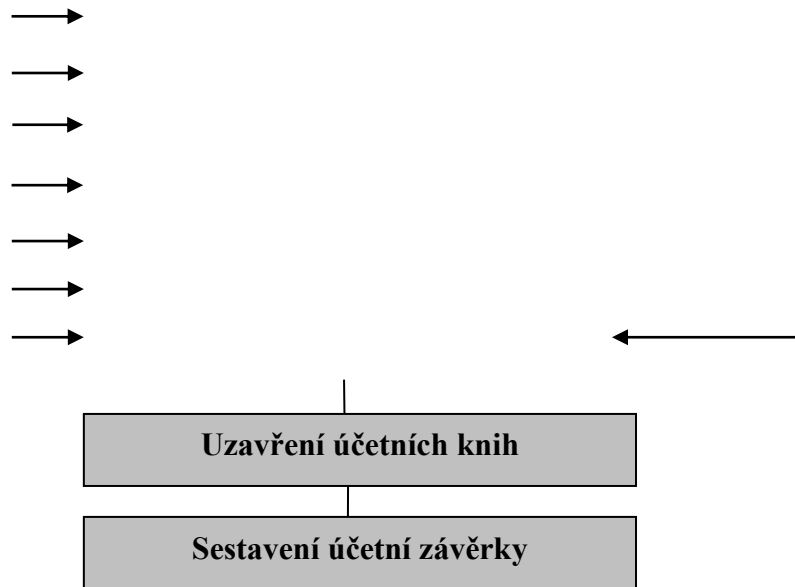
4.1. Předuzávěrkové operace

Před vlastním započítáním prací na účetní závěrce by mělo vedení účetní jednotky vypracovat vnitřní směrnici obsahující časový a personální harmonogram účetní závěrky, kde bude stanovena odpovědnost za jednotlivé oblasti. Takový harmonogram je současně přehledem nezbytných činností a účetních operací, které je nutno provést a vede k tomu, že budou všechny práce provedeny včas a nebude nic opomenuto.

Přípravné práce k účetní závěrce zahrnují činnosti popsané ve schématu č. 1 a následujících kapitolách.

Schéma č. 1: Přípravné práce k účetní závěrce

Zdroj: RYNEŠ, P. (2003)

4.1.1. Inventarizace majetku a závazků

Inventarizace majetku a závazků slouží pro účely zjištění skutečného stavu majetku a závazků a k následnému opravení stavu zjištěného v účetnictví, tj. věcné i účetní vypořádání s případnými rozdíly mezi skutečným a účetním stavem. Povinnost provádět inventarizaci na doložení zůstatků jednotlivých položek účetní závěrky ukládá účetním jednotkám zákon o účetnictví v § 29 a 30. Cílem inventarizace je:

- a) kontrola věcné správnosti účetnictví
- b) kontrola reálnosti ocenění majetku

Inventarizace zahrnuje několik kroků:

- zjištění skutečného stavu majetku a závazků (inventura)
- porovnání stavu zjištěného inventurou se stavem účetním
- vyčíslení inventarizačních rozdílů
- proučtování a vypořádání inventarizačních rozdílů

Inventura v závislosti na charakteru inventarizovaných položek může být

- a) fyzická inventura u hmotného majetku – podléhá jí dlouhodobý hmotný majetek, zásoby, finanční majetek (hotovost, ceniny, cenné papíry)
- b) dokladová inventura u nehmotného majetku a závazků – podléhá jí dlouhodobý nehmotný majetek, dlouhodobý finanční majetek, bankovní účty, pohledávky a

závazky, opravné položky, rezervy, položky časového rozlišení nákladů a výnosů, dohadné položky

Případné inventarizační rozdíly je třeba proúčtovat do běžného účetního období i v případě, že bude inventarizace provedena až v lednu následujícího roku. Standardy ukládají proúčtovat inventarizační rozdíly následovně:

- přirozené úbytky (technologické ztráty) na nakupovaných zásobách do spotřeby – účtová skupina 50, na zásobách vlastní výroby jako změna stavu – účtová skupina 61
- manka a škody na dlouhodobém majetku a zásobách podle charakteru do provozních nákladů – účet 549 Manka a škody nebo do mimořádných nákladů – účet 581 Škody
- schodek u pokladní hotovosti a cenin jako pohledávku vůči odpovědné osobě – na účty v účtové skupině 33 nebo 35, případně do finančních nákladů na účet 569 Manka a škody na finančním majetku
- chybějící cenné papíry na analytický účet „Cenné papíry v umořovacím řízení“ a zahájit umořovací řízení
- přebytky nakoupených zásob buď ve prospěch účtové skupiny 50, pokud vznikly chybným účtováním při vyskladnění nebo jako provozní výnosy – účet 648 Jiné provozní výnosy a přebytky zásob vlastní výroby jako změna stavu – na účty účtové skupiny 61
- přebytky pokladní hotovosti a cenin jako ostatní finanční výnosy – účet 668
- přebytky dlouhodobého odpisovaného hmotného majetku na vrub účtu příslušného majetkového účtu a ve prospěch účtu oprávek (02x / 08x), přebytky dlouhodobého neodpisovaného hmotného majetku na vrub účtu příslušného majetkového účtu a ve prospěch kapitálového fondu (03x / 413)
- neexistující, promlčené či daňovými předpisy k odpisu povolené pohledávky na vrub nákladů – na účet 546 Odpis pohledávky
- neexistující, prominuté či zaniklé závazky ve prospěch provozních výnosů – na účet 648 Ostatní mimořádné výnosy
- rozdíl z ocenění, kdy účetní hodnota majetku je podstatně vyšší než cena běžná – jako opravnou položku k příslušnému majetku

4.1.2. Odpis pohledávek

Daňově účinný odpis pohledávek upravuje zákon o daních z příjmů. Pohledávky odepsané do nákladů na základě ustanovení tohoto zákona představují daňově uznatelný náklad.

Jednorázový daňový odpis pohledávek (tj. ve výši 100 % její nominální hodnoty) dle § 24 odst. 2 písm. y) zákona o daních z příjmů. Ten uznává jako daňový náklad jmenovitou hodnotu pohledávky nebo cenu pořízení pohledávky nabyté postoupením za dlužníkem:

- u něhož soud zamítl návrh na prohlášení konkurzu nebo zrušil konkurz a to pro nedostatek majetku dlužníka
- který je v konkurzním a vyrovnávacím řízení na základě výsledků konkurzního a vyrovnávacího řízení
- který zemřel a pohledávka nemohla být uspokojena ani vymáháním na dědicích dlužníka
- který byl právnickou osobou a zanikl bez právního nástupce a věřitel nebyl s původním dlužníkem ekonomicky nebo personálně spojenou osobou nebo fyzickou osobou blízkou
- na jehož majetek, ke kterému se daná pohledávka váže, je uplatňována veřejná dražba a to na základě výsledků této dražby
- jehož majetek, ke kterému se daná pohledávka váže, je postižen exekucí a to na základě výsledků provedení této exekuce

Celkově lze uplatnit jako výdaj nejvýše neuhrazenou část hodnoty pohledávky nebo cenu pořízení pohledávky nabyté postoupením. Toto ustanovení nelze uplatnit u pohledávek vzniklých:

- za akcionáři, členy družstev za upsané vlastní jmění
- mezi ekonomicky spojenými právnickými osobami, u nichž průměr práv za zdaňovací období je vyšší než 25 %
- mezi osobami blízkými
- z titulu úvěrů, půjček a záloh

Daňově neúčinný odpis pohledávek provede účetní jednotka na základě vlastního rozhodnutí nad výše uvedený rámec. Jedná se například o pohledávky, u nichž by náklady na vymáhání přesáhly jejich výtěžek, o pohledávky, kde je dlužník dle sdělení příslušného orgánu neznámého pobytu, případně o pohledávky promlčené. Náklad takto odepsané pohledávky je daňově neuznatelný **MÜLLEROVÁ, L. (2005)**.

4.1.3. Tvorba a rozpouštění opravných položek

Opravné položky se vytvářejí k majetkovým účtům v případě, že jsou splněny dvě podmínky. Za první, že skutečná hodnota sledovaného majetku je nižší než účetní hodnota a za druhé, že snížení hodnoty tohoto majetku není trvalého charakteru.

Opravné položky lze tvořit k následujícím druhům majetku:

- k dlouhodobému majetku se opravné položky tvoří v případě, kdy jeho užitná hodnota je přechodně nižší než zůstatková cena – účtová skupina 09
- k zásobám se opravné položky tvoří v případě, kdy jejich užitná hodnota, popř. prodejní cena je nižší, než pořizovací cena v účetnictví – účtová skupina 19
- k cenným papírům se opravné položky tvoří v případě, kdy cena, za kterou by byly prodejné, je přechodně nižší než cena pořízení – účtová skupina 29
- k pohledávkám se tvoří opravné položky v souladu se zákonem o rezervách nebo podle uvážení účetní jednotky v případě znehodnocení nesplácené pohledávky nebo rizika její úhrady – účtová skupina 39

Opravné položky se tvoří na vrub nákladů a rozpouštějí se ve prospěch nákladů, jestliže inventarizace v následujícím období neprokáže opodstatněnost jejich výše a to:

1. Daňově účinné opravné položky

- za dlužníky v konkursním a vyrovnávacím řízení v souladu s § 8 zákona o rezervách. Opravné položky lze v tomto případě tvořit až do výše pohledávek přihlášených u soudu ve lhůtě stanovené usnesením soudu o prohlášení konkursu nebo povolení vyrovnání a to ve zdaňovacím období, v němž byly pohledávky přihlášeny

- k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. 12. 1994 v souladu s § 8a) zákona o rezervách a to v případě, že se k těmto pohledávkám nevytvářejí opravné položky a rezervy podle § 5 a od konce sjednané lhůty splatnosti pohledávek uplynulo více než:

a) 6 měsíců, až do výše 20 % účetní hodnoty pohledávky

Vyšší tvorbu opravných položek mohou k uvedeným pohledávkám vytvářet jen ti poplatníci daně z příjmů, kteří podali návrh na zahájení řízení proti dlužníkovi podle předpisů o rozhodčím řízení nebo soudu, pokud od konce sjednané lhůty splatnosti pohledávky uplynulo více než:

b) 12 měsíců, až do výše 33 % hodnoty pohledávky

c) 18 měsíců, až do výše 50 % hodnoty pohledávky

d) 24 měsíců, až do výše 66 % hodnoty pohledávky

e) 30 měsíců, až do výše 80 % hodnoty pohledávky

f) 36 měsíců, až do výše 100 % hodnoty pohledávky

Výše uvedené opravné položky nelze uplatnit u pohledávek vzniklých:

- za společníky, akcionáři, členy družstev za upsané vlastní jmění
- mezi ekonomicky spojenými právníckými osobami, u nichž průměr práv za zdaňovací období je vyšší než 25 %
- mezi osobami blízkými
- z titulu úvěrů, půjček a záloh

2. Daňově neúčinné opravné položky

V ostatních případech v souladu se zákonem o účetnictví (§24), který uvádí, že při oceňování majetku a závazků v účetnictví berou účetní jednotky v úvahu rizika, ztráty a znehodnocení, které jsou jim známy ke dni sestavení účetní závěrky.

Při tvorbě opravných položek jakéhokoliv druhu majetku je nutné dodržovat následující zásady:

- opravné položky nesmějí mít aktivní zůstatek
- tvořit opravnou položku na zvýšení hodnoty majetku se nesmí
- nelze současně vytvářet rezervu i opravnou položku

4.1.4. Časové rozlišení nákladů a výnosů

Náklady a výnosy se zásadně účtují do období, s nímž věcně i časově souvisejí, tj. do období, kdy nastal výkon, který je jejich nositelem, nikoliv do období, kdy došlo k platbě. Důsledkem této zásady je potřeba náklady a výnosy časově rozlišovat. Účetní jednotky většinou časově rozlišují položky již při jejich účtování v průběhu účetního období. Koncem roku je však nutné zkontrolovat, zda bylo časové rozlišení správně spočítáno, či zda se na některou z položek nezapomnělo. Ve všech případech se časové rozlišení týká položek, u nichž je přesně znám účel, období a částka. V následující tabulce uvádím přehled položek časového rozlišení.

Tab. č. 1: Časové rozlišení nákladů a výnosů

DRUH ČASOVÉHO ROZLIŠENÍ		Běžné období	Příští období
NÁKLADY	Náklady příštích období	Výdaj	Náklad
	Výdaje příštích období	Náklad	Výdaj
VÝNOSY	Výnosy příštích období	Příjem	Výnos
	Příjmy příštích období	Výnos	Příjem

Náklady příštích období

Jsou to platby uhrazené v běžném účetním období, avšak vázící se k výkonu příštího období. Náklady příštích období je třeba zaúčtovat do období, s nímž věcně souvisejí, nejpozději však do čtyř let od zaúčtování nákladů na účet 381 – Náklady příštích období. Nejčastěji se vyskytují náklady příštích období v těchto případech:

- předem placené nájemné
- nepravidelné leasingové splátky
- pojistné v případě, že se pojistné a účetní období nekryjí
- předplatné novin a časopisů zaplacené koncem roku na příští rok

Komplexní náklady příštích období

Jsou to různorodé náklady zaúčtované v běžném období, avšak váží se k výkonům příštího období. Vzhledem k tomu, že se jedná o skupinu různých nákladů, kterou nelze individuálně časově rozlišit, jsou ponechány v nákladech běžného období, avšak aktivují se ve prospěch nákladů – účet 555 Tvorba a zúčtování komplexních nákladů příštích období a na vrub účtu 382 Komplexní náklady příštích období, aby se následně do nákladů rozpouštěly. Zúčtování se provede v účetním období, s nímž časově a

věcně souvisejí, nejpozději však do čtyř let od zaúčtování na účet 382. Jedná se především o:

- náklady na přípravu a záběh nové výroby
- náklady na dlouhodobou reklamu a propagaci většího rozsahu

Výdaje příštích období

Jsou to platby hrazené zpětně za výkony minulého období. Na tyto platby se do nákladů běžného období tvoří zdroj ve prospěch účtu 383 – Výdaje příštích období. Lze zde účtovat pouze částky, u nichž je známo, že se v budoucích období vynaloží na příslušný účel a v určité výši. Nejčastěji se vyskytují v následujících případech:

- nájemné placené pozadu
- prémie a odměny placené po uplynutí roku
- zpětně vyúčtované úroky z úvěru

Výnosy příštích období

Jsou to předem přijaté příjmy za výkony, které budou poskytnuty až v příštím období. Příjem se zachytí souvztažně ve prospěch účtu 384 – Výnosy příštích období, z něhož se v následujícím období rozpouští do výnosů běžného období. Nejčastěji se vyskytují v následujících případech:

- předem přijaté nájemné u pronajímatele
- přijaté nepravidelné leasingové splátky u leasingové společnosti
- přijaté pojistné v případě, že se nekryje pojistné a účetní období
- přijaté předplatné u časopisů
- přijaté úhrady na obědy následujícího období

Příjmy příštích období

Jsou to dodané neuhrazené a nevyfakturované výkony, které patří do výnosů běžného období. Zúčtují se souvztažně ve prospěch účtu 385 – Příjmy příštích období. Patří k nim:

- výnosové smluvní provize
- provedené nevyfakturované práce a služby
- naběhlý úrokový výnos u dlužných cenných papírů za dobu držení

Účty časového rozlišení podléhají dokladové inventarizaci, při které se posuzuje jejich výše a odůvodněnost. Postupy účtování umožňují neprovádět časové rozlišení v případech kdy se jedná o nevýznamné částky, kdy jejich ponecháním v nákladech či výnosech bez časového rozlišení není dotčen účel časového rozlišení a účetní jednotka tím prokazatelně nesleduje záměrné upravování výsledku hospodaření nebo jde-li o pravidelně se opakující výdaje, popř. příjmy.

Postup při časovém rozlišení upravuje účetní jednotka vnitřní směrnici a nesmí jej každoročně měnit. Ke změně může dojít zcela výjimečně v následujícím účetním období z důvodů dosažení věrného zobrazení předmětu účetnictví. Důvod změny a dopad do účetnictví musí být uvedeny v příloze k účetní závěrce.

4.1.5. Uzávěrkové kursové rozdíly

Při uzavírání účetních knih se přepočítávají položky aktiv a závazků prvotně vyjádřené v cizí měně a přepočítané na českou měnu při jejich zaúčtování kurzem devizového trhu vyhlášeného ČNB a stanoveným účetní jednotkou vnitřní směrnici (denním nebo pevným pro období vymezené účetní jednotkou). Přepočet pro účely účetní závěrky se provádí kurzem ČNB platným k datu účetní závěrky proto, aby byla vyjádřena hodnota majetku a závazků ke dni jejich vykazování. Počínaje rokem 2002 se všechny kursové rozdíly z devizových pohledávek a závazků účtují výsledkově (rozvahové účtování kursových rozdílů u neuhrazených pohledávek a závazků bylo zrušeno).

Kursové rozdíly z cenných papírů a podílů se při ocenění ke konci rozvahového dne považují za součást ocenění reálnou hodnotou nebo ocenění ekvivalencí. Pokud není cenný papír nebo podíl oceněn reálnou hodnotou, pak se kursové rozdíly účtují na účet 414 – Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků, s výjimkou dlužných cenných papírů **MÜLLEROVÁ, L. (2005)**.

Tab. č. 2: Přepočítávané položky aktiv a závazků

Položka	Přepočet k datu účetní závěrky
Peníze na bankovních účtech	
Peníze v hotovosti, ceniny	

Devizové pohledávky	663 – Kursový zisk
Devizové závazky	563 – Kursová ztráta
Dlužné CP nepřeceňované na reálnou hodnotu	
Majetkové CP nepřeceňované na reálnou hodnotu	414 – Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků

Zdroj: MÜLLEROVÁ, L. (2005)

4.1.6. Tvorba a čerpání rezerv

Tvorba rezerv na očekávané výdaje, ztráty a rizika je důsledkem zásady opatrnosti. Rezervy se tvoří v případě, že tyto výdaje, rizika a ztráty jsou účetní jednotce k datu sestavování účetní závěrky známy. Rezervy se tvoří do nákladů a jejich použití, snížení nebo zrušení ve prospěch nákladů. Zůstatek nevyčerpaných rezerv lze převádět do následujícího účetního období, podléhá však inventarizaci při níž je třeba posoudit jejich výši a odůvodněnost. Rezervy nesmějí mít aktivní zůstatek, tj. nelze rezervu přečerpat. Oblast rezerv by měla účetní jednotka upravit vnitřní směrnici, v níž stanoví tituly pro tvorbu rezerv, jejich výši, režim jejich tvorby a způsob čerpání.

1. Zákoné rezervy – účet 451 Rezervy zákoné

jsou vytvářeny v souladu se zákonem o rezervách. Nákladová položka rezerv tvořených v souladu s tímto zákonem na vrub účtu 552 Tvorba a zúčtování zákonných rezerv je daňově účinná, stejně tak i čerpání rezervy (ve prospěch účtu 552) při jejich čerpání či rozpouštění.

Pro podnikatele upravuje zákon o rezervách zejména tvorbu a čerpání rezerv na opravy dlouhodobého hmotného majetku, jestliže účetní jednotka:

- a) má k hmotnému majetku právo vlastnické nebo právo hospodaření, pokud tuto rezervu nevytváří nájemce
- b) je nájemcem hmotného majetku a k opravám najatého hmotného majetku je smluvně zavázána

Rezervy představují budoucí závazky či výdaje u nichž přesně není známa částka, popř. ani období. Obojí je třeba kvalifikovaně odhadnout a každoročně zpřesňovat. Výše rezervy ve zdaňovacím období je rovna podílu rozpočtu nákladů na opravu a počtu zdaňovacích období, které uplynou od zahájení tvorby rezervy do předpokládaného termínu zahájení opravy. Tvorba rezerv nemůže být bezbřehá,

protože by si podnik svévolně zvyšoval cizí zdroje a jejich zahrnutím do nákladů snižoval daňový základ.

Oprava musí být zahájena nejpozději ve zdaňovacím období, následujícím po období, ve kterém se předpokládalo zahájení opravy. Pokud nedojde k čerpání rezervy, je třeba ji zrušit. Čerpání a rušení rezervy jsou operace týkající se snížení nákladů.

Každý rok při inventarizaci dochází ke kontrole vytvořených rezerv, kdy se posuzuje jejich výše a oprávněnost. Rezervu může vytvářet i nájemce majetku, pokud je k provádění oprav písemně zavázán v nájemní smlouvě. V tomto případě již nesmí tvořit rezervu vlastník majetku.

Rezerva se vytváří na opravu hmotného majetku zatříděného do odpisové skupiny 2 – 6 a tvoří se minimálně dvě zdaňovací období. Zákonná rezerva může být vytvářena na opravu majetku, nikoliv na jeho údržbu. Nelze ji tvořit na technické zhodnocení, např. na přístavbu garáže, na adaptaci nebytových prostor na bytové či opačně, na majetek určený k likvidaci, na pravidelně se opakující opravy, na opravu v důsledku škody či jiné nepředvídatelné nebo nahodilé události.

Tab. č. 3: Maximální doba tvorby rezervy

Odpisová skupina majetku, na který je tvořena rezerva	Maximální doba tvorby rezervy
2	3 roky
3	6 let
4	8 let
5 a 6	10 let

Zdroj: Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách

2. Ostatní účetní rezervy – účet 459 Ostatní rezervy

Tvoří se do nákladů podle povahy na vrub účtů 554, 574, 584 a čerpají ve prospěch těchto nákladových účtů na základě rozhodnutí účetní jednotky a v souladu s vnitřní směrnici. Jejich tvorba není daňově uznatelným nákladem.

4.1.7. Zaučtování dohadných položek

Dohadné položky jsou existující, avšak dokladem dosud nepotvrzené pohledávky (dohadné položky aktivní) nebo závazky (dohadné položky pasivní). Jedná se o případy, kdy je znám účel, kterého se pohledávka nebo závazek týká, je známo období, do kterého patří, ale není známá přesná částka pohledávky či závazku.

Smyslem dohadných položek je ke dni účetní závěrky co nejvěrněji vyjádřit finanční majetkovou situaci podniku. Proto se na základě vnitřních dokladů proúčtují dohadné položky aktivní proti výnosům a dohadné položky pasivní proti nákladům nebo majetkovým účtům do období, kam věcně patří, i když jejich výši nelze prokázat externím účetním dokladem. Až bude tento doklad k dispozici (tj. v příštím účetním období), dohadné položky se stornují nebo přeúčtují z dohadných účtů na účty příslušných pohledávek či závazků.

Dohadné položky aktivní – účet 388:

- pohledávka za pojišťovnou v důsledku pojistných událostí v případě, kdy do data uzavření účetních knih nebyla potvrzena výše pojistné náhrady
- pohledávky za zaměstnanci z titulu nároku na úhradu mank a škod v případech, kdy spor nebyl uzavřen a výše náhrady stanovena
- výnosové úroky, které nebyly zahrnuty do bankovního vyúčtování za běžné účetní období, není-li přesně známá částka
- odhad částek poplatků, pokud ještě není známa jejich výše

Dohadné položky pasivní – účet 389:

- neuzavřený závazek k úhradě např. za způsobenou škodu, která bude muset být uhrazena, avšak dosud není známa výše úhrady
- nevyfakturované dodávky za investice, za zásoby nebo za služby
- nákladové úroky, které banka nezahrnula do vyúčtování za dané účetní období

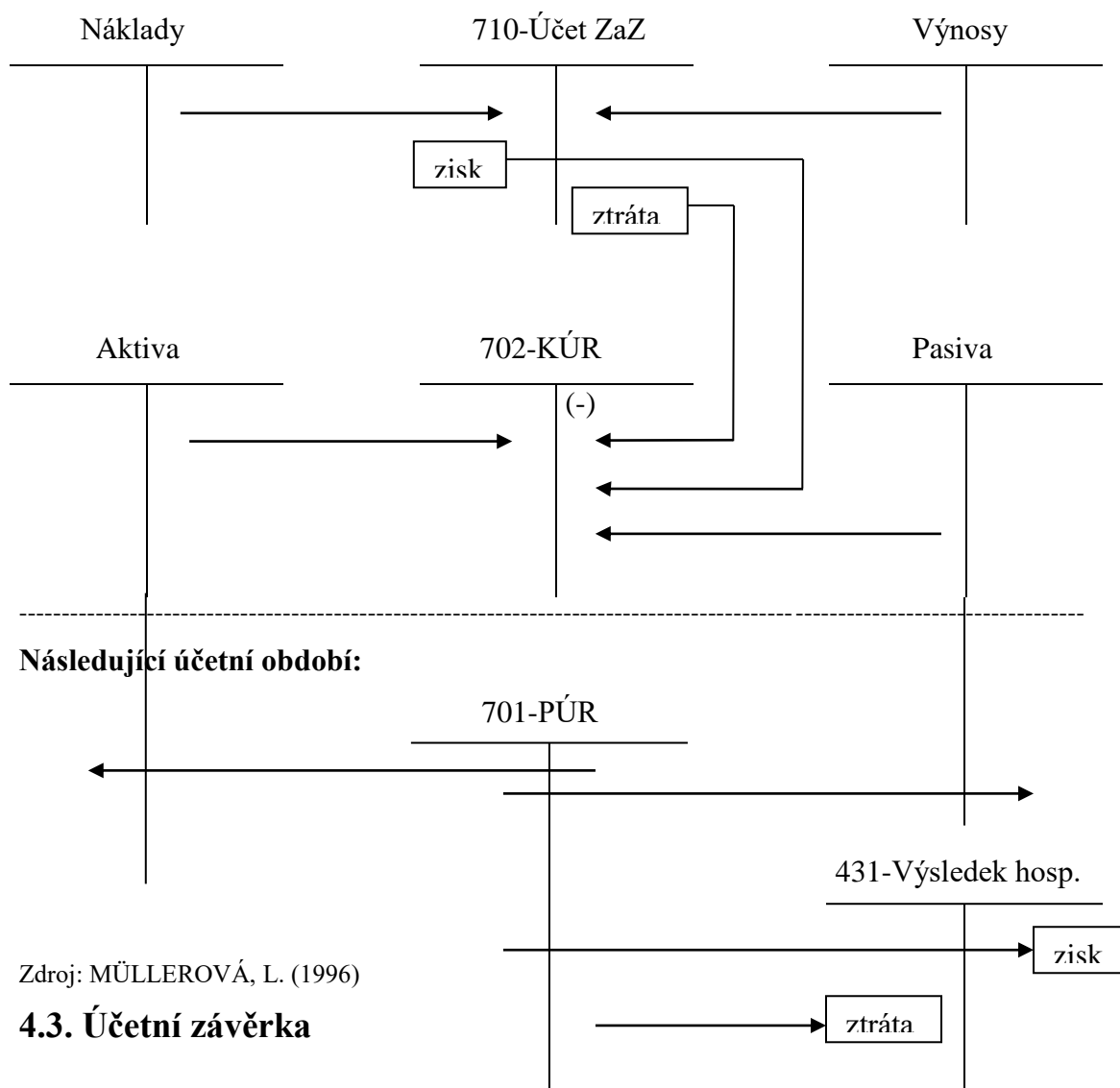
4.2. Účetní uzávěrka

Uzavírání účetních knih, tedy účetní uzávěrka znamená:

- a) převod zůstatků výsledkových účtů na účet 710 – Účet zisků a ztrát
- b) převod zůstatků rozvahových účtů na účet 702 – Konečný účet rozvahový

Cílem je formální uzavření účtů hlavní knihy v příslušném účetním období, vyúčtování výsledku hospodaření účetního období a zajištění bilanční kontinuity mezi jednotlivými po sobě jdoucími účetními obdobími. Závěrečná rozvaha a konečné zůstatky rozvahových účtů, kterými se předcházející období uzavřelo, musí navazovat na zahajovací rozvahu a počáteční zůstatky rozvahových účtů.

Schéma č. 2: Převod zůstatků výsledkových a rozvahových účtů v rámci účetní závěrky

4.3. Účetní závěrka

Účetní závěrka je klíčovým dokumentem, kterým vrcholí účetní práce v účetní jednotce za celé účetní období. Musí poskytnout uživateli, tj. státu, akcionářům, resp. společníkům, bankám, věřitelům a veřejnosti širokou škálu informací o majetkové,

finanční a důchodové situaci podniku. Tvoří komplexní obraz o podniku a jeho hospodaření v předchozím účetním období. Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví tak, aby účetní závěrka sestavená na jeho základě podávala věrný a poctivý obraz o předmětu účetnictví a finanční situaci účetní jednotky, tj. věrný a poctivý obraz o majetku, závazcích, vlastním kapitálu a o nákladech a výnosech a výsledku hospodaření jako rozdílu mezi výnosy a náklady **MÜLLEROVÁ, L. (2005)**.

Účetní závěrku lze sestavovat v plném nebo ve zjednodušeném rozsahu. V zjednodušeném rozsahu mohou (ale nemusí) sestavovat účetní závěrku pouze účetní jednotky, které nemají zákonnou povinnost auditu.

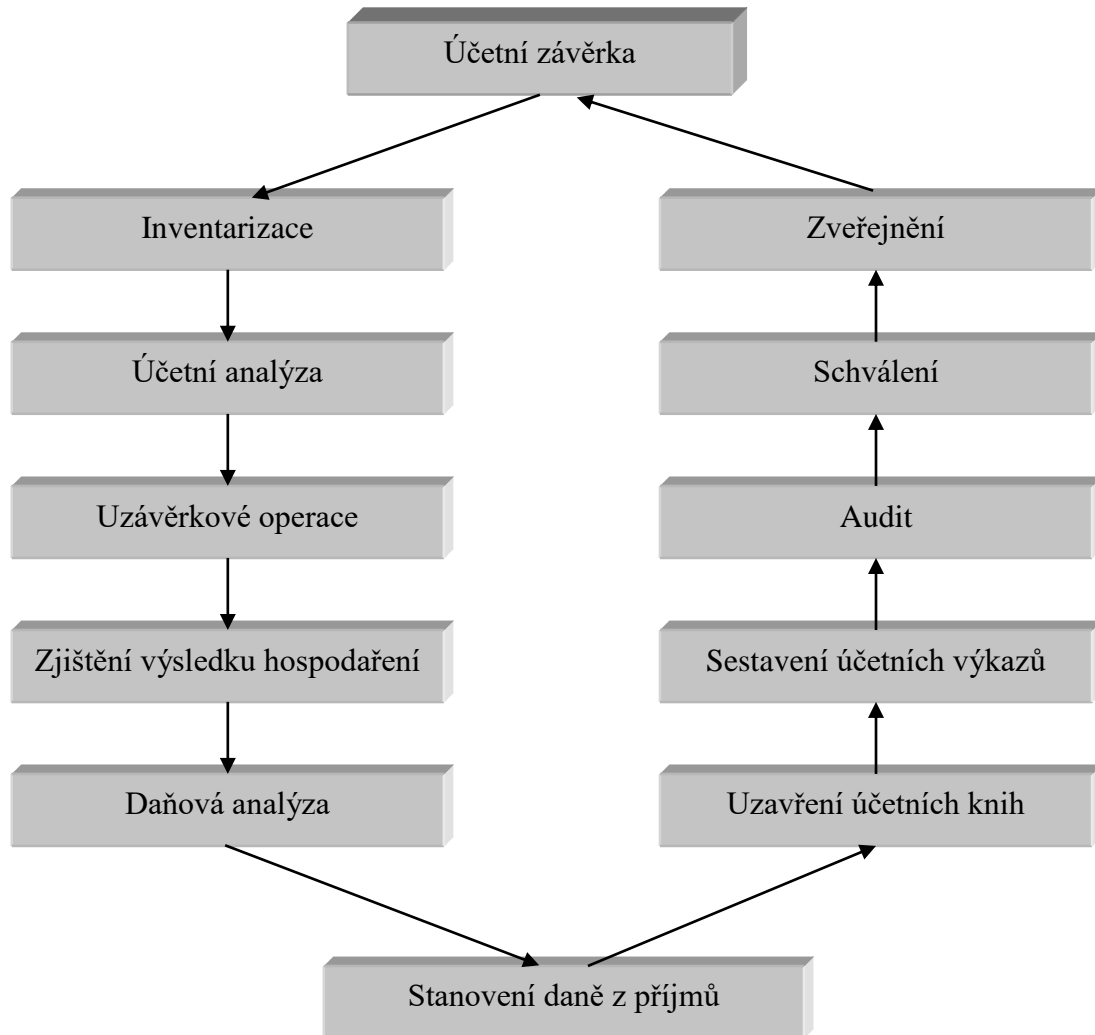
Základní požadavky na informace uváděné v účetní závěrce:

- a) spolehlivost – účetní závěrka musí podávat věrný a pravdivý obraz o předmětu účetnictví a reálně zobrazit finanční, majetkovou a důchodovou situaci účetní jednotky, informace musí být úplné a včasné
- b) srovnatelnost – údaje v účetní závěrce musí být vykázány, sestaveny a zveřejněny způsobem, který umožní jejich srovnatelnost s předchozími účetními obdobími a popř. i s jinými účetními jednotkami
- c) srozumitelnost – údaje v účetní závěrce musí být sestaveny a zveřejněny způsobem, který umožní představu o majetkové, důchodové a finanční situaci podniku
- d) významnost – informace se považuje za významnou, jestliže by její neuvedení nebo chybné uvedení mohlo ovlivnit úsudek nebo rozhodnutí osoby, která tuto informaci využívá

Druhy účetních závěrek:

- a) řádná účetní závěrka – je sestavovaná k poslednímu dni účetního období
- b) mimořádná účetní závěrka – je sestavována podle § 17 a 19 zákona o účetnictví
- c) mezitímní účetní závěrka – sestavovaná v průběhu účetního období i k jinému okamžiku než ke konci rozvahového dne, neuzavírají se účetní knihy a nemusí se provádět inventarizace

Schéma č. 3: Účetní závěrka

Zdroj: Periodikum Účetnictví 11/2005

Součástí účetní závěrky je:

- Rozvaha (bilance)
- Výkaz zisku a ztráty (výsledovka)
- Příloha k účetní závěrce

a dále může obsahovat výkazy:

- Přehled o peněžních tocích

- Přehled o změnách vlastního kapitálu

4.3.1. Rozvaha

Rozvaha je bilančně uspořádaný přehled aktiv na jedné straně a zdrojů financování vlastních i cizích na straně druhé. Zdroje financování se nazývají pasiva.

Na straně aktiv rozvahy se ve sloupci 1 – brutto uvádějí aktiva v plné hodnotě, ve sloupci 2 – korekce se uvádějí opravné položky a oprávky k majetku, ve sloupci 3 – netto se uvádí rozdíl sloupců 1 a 2. Ve sloupci 4 se uvádí netto stav aktiv minulého účetního období. Tyto údaje musí souhlasit s údaji 3. sloupce v rozvaze loňského roku. V prvním roce podnikání se do sloupce minulého období uvádějí údaje ze zahajovací rozvahy.

Na straně pasiv rozvahy se ve sloupci 5 uvádějí stavy pasiv za sledované účetní období, ve sloupci 6 se uvádějí stavy pasiv za minulé účetní období. V prvním roce podnikání se do sloupce minulého období uvádějí údaje ze zahajovací rozvahy.

Pohledávky a závazky včetně úvěrů se vykazují podle zůstatkové doby jejich splatnosti ke konci rozvahového dne v členění na krátkodobé a dlouhodobé, nikoliv podle sjednané doby splatnosti při jejich vzniku.

Výsledek hospodaření vykázaný v rozvaze se musí rovnat výsledku hospodaření za účetní období vykázanému ve výsledovce.

4.3.2. Výkaz zisku a ztráty

Výkaz zisku a ztráty je stupňovitě uspořádaný přehled nákladů a výnosů s příslušnými mezisoučty na úrovni jednotlivých stupňů. Jednotlivé stupně charakterizují úroveň hospodaření v provozní, finanční a mimořádné činnosti. Výsledek hospodaření za provozní a finanční činnost včetně daně z příjmů za běžnou činnost tvoří výsledek hospodaření za běžnou činnost.

Ve sloupci 1 se uvádějí skutečné částky nákladů a výnosů za sledované účetní období, ve sloupci 2 se uvádějí skutečné částky nákladů a výnosů za minulé účetní období. V prvním roce podnikání se sloupec 2 nevyplňuje.

Schéma č. 4: Vztah rozvahy a výsledovky

Rozvaha		Výsledovka
Aktiva	Pasiva	
Stálá aktiva - DNM - DHM - DFM	Vlastní kapitál - základní kapitál - kapitálové fondy - fondy ze zisku - VH minulých let - VH běžného období	Provozní výsledek hospodaření Finanční výsledek hospodaření Daň z příjmů za běžnou činnost Výsledek hospodaření za běžnou činnost
Oběžná aktiva - zásoby - pohledávky - fin. majetek	Cizí zdroje - rezervy - dl.závazky - kr.závazky	Mimořádné výnosy - mimořádné náklady Daň z příjmů za mimořádnou činnost Mimořádný výsledek hospodaření
Přechodná aktiva - časové rozlišení - dohadné účty	Přechodná pasiva - časové rozlišení - dohadné účty	Výsledek hospodaření za účetní období Výsledek hospodaření před zdaněním

Zdroj: MÜLLEROVÁ, L. (2005)

Splatnou a odloženou daň je třeba vykazovat v členění na splatnou a odloženou daň z běžné činnosti a z mimořádné činnosti. Výsledek hospodaření běžného období po zdanění se musí rovnat výsledku hospodaření za běžné účetní období vykázanému v rozvaze. Výsledek hospodaření před zdaněním, vykázaný na posledním řádku ve výsledovce, se musí rovnat částce v daňovém priznání z níž se vychází při výpočtu daňového základu

Součet částek daně z příjmů za běžnou činnost a daně z příjmů za mimořádnou činnost ve výsledovce se musí rovnat dani z příjmů vypočtené v daňovém priznání.

Schéma č. 5: Vztah výsledovky a daňového priznání

Výsledovka	Daňové přiznání
Provozní výsledek hospodaření	Výsledek hospodaření před zdaněním
Finanční výsledek hospodaření	+ náklady daňově neúčinné
Daň z příjmů za běžnou činnost	- výnosy daňově neúčinné
Výsledek hospodaření za běžnou činnost	Základ daně před úpravou
Mimořádné výnosy - mimořádné náklady	- úprava základu daně (§20,34)
Daň z příjmů za mimořádnou činnost	Základ daně po úpravě
Mimořádný výsledek hospodaření	Daň z příjmů před slevami
Výsledek hospodaření za účetní období	- slevy na dani (§35)
Výsledek hospodaření před zdaněním	Daň z příjmů k úhradě

Zdroj: MÜLLEROVÁ, L. (2005)

4.3.3. Příloha

V příloze uvádí účetní jednotka informace, které doplňují a zpřesňují údaje uvedené v účetních výkazech nebo údaje, které účetní výkazy neobsahují, ale z hlediska uživatelů účetní závěrky jsou významné. Příloha se sestavuje ve formě tabulek nebo popisným způsobem zajišťujícím přehlednost a srozumitelnost předkládaných informací. Informace přílohy vycházejí z účetních záznamů účetní jednotky a z dalších podkladů, které má účetní jednotka k dispozici. Hodnotové údaje se uvádějí v celých tisících Kč, pokud se účetní jednotka nerozhodne jinak.

Vedle údajů za sledované účetní období se v příloze uvádějí srovnatelné údaje za minulé účetní období. Příloha se sestavuje v plném nebo zjednodušeném rozsahu v souladu s rozsahem účetní závěrky. Obsah přílohy je společný pro plný i zjednodušený rozsah, pouze oddíl uvedený v závěrečné části je povinný pouze pro

přílohu sestavovanou v plném rozsahu. Přesto, že účetní předpisy obsah přílohy takto přesně nestrukturují, je zřejmé, že je možné přílohu rozdělit do těchto částí:

- I. Obecné údaje o účetní jednotce
- II. Informace o aplikaci obecných účetních zásad a účetních metod
- III. Doplnující informace k rozvaze výkazu zisku a ztráty
- IV. Doplnující informace (pouze pro plný rozsah)

4.3.4. Přehled o peněžních tocích

Tento výkaz podává informaci o tom, jaký je stav peněžních prostředků na počátku a na konci účetního období a jak se jednotlivé činnosti účetní jednotky podílely na přítoku či odčerpání peněžních prostředků. Výkaz je důležitou doplňkovou informací k výkazu zisku a ztráty, neboť vykazovaný zisk ještě nemusí znamenat dostatek peněžních prostředků a naopak vykazovaná ztráta jejich nedostatek.

Přehled o peněžních tocích má následující strukturu:

- peněžní toky z provozní činnosti – provozní činnost je základní výdělečná činnost účetní jednotky a ostatní činnosti, které nelze zahrnout mezi investiční činnost nebo financování
- peněžní toky z investiční činnosti – investiční činností se rozumí pořízení a prodej dlouhodobého majetku, popř. činnost související s poskytováním úvěrů, půjček a výpomocí, které nejsou považovány za provozní činnost
- peněžní toky z financování – financováním se rozumí činnost, která má za následek změny ve velikosti a složení vlastního kapitálu a dlouhodobých, popř. i krátkodobých závazků.

Metody vykazování peněžních toků

1. Přímá metoda

Při použití této metody jsou vykázány hlavní skupiny peněžních příjmů a výdajů, při jejichž vykázání se vychází buď:

- a) z kódování a třídění účetních případů týkajících se pohybu peněžních prostředků a peněžních ekvivalentů do předem daných skupin příjmů a výdajů
- b) ze skupin položek nákladů a výnosů ve výkazu zisků a ztrát, které se upravují o

- změnu stavu materiálu a zboží
- směnu stavu pohledávek a závazků
- změnu stavu krátkodobého fin.majetku nezahrnutého do peněžních ekvivalentů
- změnu stavu položek přechodných účtů
- další nepeněžní náklady a výnosy – např. na tvorbu rezerv a opravných položek

2. Nepřímá metoda

Tato metoda je založena na úpravě výsledku hospodaření o:

- a) nepeněžní operace – tj. účetní případy ovlivňující výši zisku nebo ztráty bez dopadu do peněžních prostředků a ekvivalentů (např. odpisy, tvorba a čerpání rezerv a opravných položek)
- b) změny stavu zásob
- c) pohledávky a závazky
- d) položky náležející do finanční nebo investiční činnosti (např. zisk nebo ztráta z prodeje dlouhodobého majetku)

Optimální je vycházet buď z výsledku hospodaření za běžnou činnost před zdaněním, protože neobsahuje mimořádné náklady a výnosy a neobsahuje náklady spojené s daní z příjmů (účetová skupina 59).

Informace pro sestavování výkazu o peněžních tocích se berou jednak z rozvahy a z výkazu zisku a ztráty, v některých případech je však nutné čerpat ze syntetických a někdy i z analytických účtů hlavní knihy.

4.3.5. Přehled o změnách vlastního kapitálu

Tento výkaz podává informace o zvýšení nebo snížení jednotlivých složek vlastního kapitálu mezi dvěma rozvahovými dny. Struktura tohoto výkazu není jednoznačně vymezena a je na účetní jednotce, zda jednotlivé složky vlastního kapitálu uvede v horizontální poloze v záhlaví výkazu a pohyby ve vertikálním sloupci, nebo naopak. Účetní předpisy však požadují, aby účetní jednotky v tomto výkazu vyčíslily vyplacené dividendy a zdroje, které byly pro tuto výplatu čerpány **MÜLLEROVÁ, L. (2005).**

5. Daňově neuznatelné náklady a výnosy

Při sestavování daňového přiznání a výpočtu základu daně z příjmů právnických osob je nutno upravit účetní výsledek hospodaření v souladu s ustanoveními zákona o daních z příjmů, především § 25 a nepřímo § 24 zákona.

5.1. Účetní náklady nezahrnované do základu daně z příjmů právnických osob

- a) kladný rozdíl mezi vyúčtovanými účetními odpisy dlouhodobého hmotného majetku a daňovými odpisy zjištěnými podle § 30 – 32 zákona o daních z příjmů, tj. účetní odpisy jsou větší než daňové odpisy
- b) odpis dlouhodobého nehmotného majetku, který byl pořízen nepeněžitým vkladem, pokud vkladatel tento majetek nepořídil úplatně a neměl ho zařazen v obchodním majetku
- c) daňové zůstatkové ceny vyřazeného dlouhodobého majetku a to v případech:
 - dům, budova či stavba jsou likvidovány zcela nebo zčásti v souvislosti s výstavbou nové stavby nebo s jejím technickým zhodnocením. Účetní zůstatková cena je zahrnuta do pořizovací ceny nové stavby nebo do hodnoty technického zhodnocení
 - hmotný a nehmotný majetek se vyřazuje v důsledku škody. Daňová zůstatková cena vyřazeného majetku se uznává do daňových nákladů a to do výše přijatých či vyúčtovaných náhrad od pojišťovny či odpovědných osob nebo v případě vyřazení majetku zničeného v důsledku živelních pohrom a nebo v případě odcizení neznámým pachatelem podle sdělení policie
 - darování a bezúplatný převod dlouhodobého majetku. Do daňových nákladů lze zahrnout daňovou zůstatkovou cenu pěstitelských celků, trvalých porostů a zvířat při jejich vyřazení; prodaného nebo zlikvidovaného hmotného a nehmotného majetku, který je možno odpisovat; hmotného a nehmotného majetku vyloučeného z odpisování včetně pozemků do výše výnosů z jejich prodeje; hmotného majetku předaného povinně bezúplatně

- d) částky vyúčtované do účetních nákladů v souvislosti s vyřazením zásob z důvodů jejich darování, mank nad stanovenou normu a škody nad vyúčtované náhrady s výjimkou škod ze živelních pohrom a škod způsobených neznámým pachatelem podle sdělení policie
- e) tvorba a čerpání či zrušení rezervy, která není upravena zákonem o rezervách
- f) tvorba a čerpání či zrušení účetních opravných položek s výjimkou zákonných opravných položek k pohledávkám podle zákona o rezervách
- g) darovací daň, dědická daň, splatná a odložená daň z příjmů s výjimkou zaplacené daně z příjmů v zahraničí podle § 24 odst. 2 písm. ch)
- h) daně zaplacené za jiného poplatníka (výhry v loteriích, sázkách, výhry z reklamních soutěží vyplácené prostřednictvím nepeněžního plnění)
- i) výdaje na reprezentaci, kterými jsou zejména výdaje na pohoštění, občerstvení a dary
- j) nájemné za pronájem dlouhodobého majetku, pokud toto nájemné není časově rozlišeno
- k) pojistné na sociální zabezpečení, na všeobecné zdravotní pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, které není o konce měsíce následujícího po uplynutí zdaňovacího období uhrazené
- l) vyúčtované pokuty a penále včetně úroků z odložených částek daně za dobu posečkání, zvýšení daní a exekuční náklady
- m) kladný rozdíl mezi vyúčtovanými náklady na smluvní pokuty a úroky z prodlení a skutečně uhrazenými částkami smluvních pokut a úroků z prodlení, tj. neuhrazené smluvní pokuty
- n) odměny členům statutárních orgánů a jiných orgánů právnických osob, pojistné hrazené za člena statutárního orgánu a dalšího orgánu právnické osoby a za jednatele společnosti s ručením omezeným z titulu odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu funkce
- o) vyplácené podíly na zisku

- p) úroky z úvěrů a půjček, u nichž je věřitel osobou spojenou ve vztahu k dlužníkovi a to ve výši úroků z částky, o kterou úhrn úvěrů a půjček od spojených osob v průběhu zdaňovacího období přesahuje šestinásobek výše vlastního kapitálu, je-li příjemcem úvěru a půjčky banka nebo pojišťovna, nebo čtyřnásobek výše vlastního kapitálu u ostatních příjemců úvěrů a půjček

5.2. Účetní výnosy nezahrnované do základu daně z příjmů právnických osob

- a) výnosy, které byly zdaněny u zdroje srážkovou daní podle § 36 zákona o daních z příjmů
- b) částky, které již byly u téhož poplatníka zdaněny
- c) částky zaúčtované do výnosů, pokud souvisejí s náklady neuznanými jako náklady na dosažení, zajištění a udržení příjmů a to do výše těchto neuznaných nákladů
- d) výnosy, pokud souvisejí s nákladem vynaloženým na příjem, který nebyl předmětem daně nebo byl od daně osvobozen
- e) výnosy z úroků z přeplatků zaviněných správcem daně či orgánem správy sociálního zabezpečení
- f) výnosy z nákupu vlastních akcií pod jmenovitou hodnotu při následném snížení základního kapitálu

Při zjišťování daňového základu se k účetním nákladům přičte záporný rozdíl mezi vyúčtovanými účetními a daňovými odpisy. Do základu daně se také zahrnuje odpis oceňovacího rozdílu při koupi podniku nebo jeho části. Při kladném oceňovacím rozdílu se základ daně snižuje a při záporném oceňovacím rozdílu se základ daně zvyšuje.

6. Základ daně a daň z příjmů právnických osob

6.1. Splatná daň z příjmů

Výsledek hospodaření je ukazatel, který umožňuje posoudit hospodaření účetní jednotky. Zjišťuje se porovnáním nákladů vynaložených na provedení určitých výkonů s výnosy. V závislosti na výši vstupů a výstupů může být výsledek hospodaření zisk nebo ztráta. Takto zjištěný účetní výsledek hospodaření je třeba upravit na základ daně, což se provádí mimoúčetně v daňovém přiznání. Postup prací znázorňují v níže uvedené tabulce.

V účetnictví se však musí zaúčtovat samostatně daň z běžné činnosti na účet 591 – Daň z příjmů z běžné činnosti – splatná a daň z mimořádné činnosti na účet 593 – Daň z příjmů z mimořádné činnosti – splatná. Souvztažný zápis je ve prospěch účtu 341 – Daň z příjmů. Pokud v účetním období vznikne v jedné činnosti zdanitelný zisk a ve druhé daňová ztráta, přičemž za účetní jednotku je vytvořen zdanitelný zisk, zaúčtuje se daňová povinnost za ziskovou činnost jako daňový závazek a za ztrátovou činnost jako daňová pohledávka, takže výsledkem je konečný zúčtovací vztah ke státnímu rozpočtu, který odpovídá výši daně v daňovém přiznání.

Schéma č. 6: Zjišťování daně z příjmů

DAŇOVÉ PŘIZNÁNÍ	ÚČETNICTVÍ
Hrubý účetní výsledek hosp. ← + náklady daňově neúčinné - výnosy daňově neúčinné = daňový základ před úpravou - úprava dle § 20 a 34 = daňový základ po úpravách daň z příjmů - slevy na dani (dle § 35) = splatná daň z příjmů →	Výnosy - Náklady = Hrubý účetní výsledek hospodaření - daň z příjmů (účet 591, 593) - odložená daň (účet 592, 594) = výsledek hospodaření k rozdělení

Zdroj: MÜLLEROVÁ, L. (1996)

V praxi může docházet k situaci, že účetní jednotka uzavírá účetní knihy sledovaného období dříve, než vyhotovuje daňové přiznání. V takovém případě může tvořit rezervu na splatnou daň ze zisku. V následujícím účetním období se pak rezerva rozpustí do výnosů a zaúčtuje se skutečně zjištěná daňová povinnost. V případě, kdy má účetní jednotka zaplacené zálohy na daň z příjmů, tak se rezerva tvoří pouze ve výši nedoplatku mezi zaplacenými zálohami a předpokládanou daňovou povinností. V případě přeplatku na zálohách by rezerva neměla být vykazována vůbec.

6.2. Daň z příjmů právnických osob

Daň z příjmů právnických osob je univerzální důchodovou daní, které podléhají všechny právnické osoby, přesněji řečeno všechny osoby, jež nejsou fyzickými osobami. Řídí se zákonem č. 568/1992 Sb., o daních z příjmů.

6.2.1. Poplatníci daně z příjmů právnických osob

1. Poplatníci s neomezenou daňovou povinností – právnické osoby, které mají na území ČR své sídlo nebo místo svého vedení, kterým se rozumí adresa místa, ze kterého je poplatník řízen.
2. Poplatníci s omezenou daňovou povinností – právnické osoby, které nemají na zemí ČR své sídlo nebo místo svého vedení.

Podnikatelským subjektem je ta právnická osoba, která byla založena za účelem podnikání. Za podnikatelskou společnost se považuje každá obchodní společnost a družstvo. Tyto osoby podléhají DzPPO veškerými příjmy z činnosti a z nakládání s majetkem (např. příjmy z prodeje nebo z pronájmu majetku).

Nepodnikatelskými subjekty jsou ty, které nebyly založeny nebo zřízeny za účelem podnikání, tj. dosažení zisku. Tyto právnické osoby podléhají DzPPO v omezeném rozsahu. Jejich předmětem daně jsou vždy příjmy z reklam, z členských příspěvků (ty jsou od daně osvobozeny) a z pronájmů. Na rozdíl od podnikatelských subjektů mohou nepodnikatelské subjekty snížit základ daně ještě o odpočet ve výši 30 % ze základu daně. Minimální hranice je dána částkou 300 000 Kč, max. odpočet

může být 1 000 000 Kč. To lze však pouze za podmínky, že prostředky získané odpočtem budou použity na financování hlavní činnosti vyplývající ze stanov.

6.2.2. Základ daně

Podnikatelské subjekty, které jsou právníckými osobami, jsou účetními jednotkami. Základ daně se odvozuje z účetního výsledku hospodaření, který se poté upravuje o připočitatelné a odčitatelné položky na daňový základ. **Příjmy vyňaté z předmětu** daně jsou zejména příjmy z nabytí majetku dědictvím nebo darováním. Mezi **příjmy nezahrnované do základu daně** patří částky, které již byly u téhož poplatníka zdaněny podle zákona o daních z příjmů, byly-li zahrnuty ve výnosech. Dále příjmy tvořící samostatný základ daně (např. přijaté dividendy). Pravidla tvorby základu daně musí reagovat na případy, kdy výnosy souvisí s účetními náklady (tzv. časová souslednost), popř. souvisejí s náklady, které nebyly uznány za daňové. K nejčastějším **příjmům osvobozeným** od daně patří členské příspěvky podle stanov, příjmy z provozu malých vodních elektráren, příjmy spořitelních a úvěrních družstev z úroků, příjmy z úroků z přeplatků zaviněných správcem daně, popř. orgánem správy sociálního zabezpečení), regulované nájemné za byty atd.

Schéma č. 7: Základ daně z příjmů právníckých osob

VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ před zdaněním	
-	příjmy vyňaté z předmětu daně
-	osvobozené příjmy
-	příjmy nezahrnované do základu daně
+	úprava výnosů (úprava použitých cen, nepeněžní a mimoúčetní příjmy)
-	úprava nákladů (úprava použitých cen)
+	účetní náklady, které nejsou uznánymi daňovými náklady
-	mimoúčetní náklady, které lze uznat pro daňové účely
+	vrácení reinvestičního odpočtu
= ZÁKLAD DANĚ	

Zdroj: VANČUROVÁ, A. a kol. (2002)

6.2.3. Sazba daně

Sazba daně z příjmů právnických osob je stanovena pro zdaňovací období 2005 ve výši 26 %, pro rok 2006 činí 24 %. Jde o daň proporcionální. Zálohy na daň se řídí § 38a.

Tab. č. 4: Sazby daně z příjmů právnických osob v letech 2003 - 2006

Rok	Sazba
2003	31 %
2004	28 %
2005	26 %
2006	24 %

Zdroj: www.ucetnisvet.cz

Zdaňovacím obdobím u daně z příjmů právnických osob je kalendářní či hospodářský rok. Právnické osoby vedou účetnictví a při stanovení základu daně se vychází z výsledku hospodaření před zdaněním, který se pro účely stanovení základu daně dále upravuje.

6.2.4. Položky odčitatelné od základu daně

Odpočty odečítané od základu daně mají svůj pevný řád a jejich pořadí se musí zachovávat.

Jestliže výsledek hospodaření před zdaněním upravený pro účely stanovení základu daně z příjmů je záporné číslo, jedná se o **daňovou ztrátu**. Je to částka, o kterou daňové náklady převýšily zdanitelné příjmy za zdaňovací období. Ztrátu mohla společnost uplatnit jako odčitatelnou položku v maximálně sedmi následujících zdaňovacích obdobích po tom období, za které byla vyměřena, ale od roku 2004 je tato lhůta pouze pětiletá. V rámci optimalizace základu daně může právnická osoba uplatnit daňovou ztrátu nebo její část v tom zdaňovacím období, ve kterém je to pro ni nejvýhodnější.

Dle § 34 odst. 3 zákona o daních z příjmů může daňový subjekt odečíst od základu daně 30 % nákladů vynaložených na výuku žáků ve studijních a učebních oborech středních odborných učilišť a učebních oborech učilišť, které jsou součástí

výchovně vzdělávací soustavy. Nelze-li odpočet uplatnit v roce, kdy nárok na něj vznikl, z důvodu daňové ztráty, lze odpočet uplatnit v nejbližším zdaňovacím období.

Dále si může poplatník odečíst od základu daně 100 % nákladů, které v daném zdaňovacím období vynaložil při realizaci projektu výzkumu a vývoje. Nelze-li odpočet uplatnit v roce, kdy nárok na něj vznikl, z důvodu vykázání daňové ztráty, lze ho uplatnit v nejbližším zdaňovacím období, nejvýše však ve třech zdaňovacích obdobích bezprostředně následujících po zdaňovacím období, ve kterém nárok na odpočet vznikl.

U **darů na veřejně prospěšné účely** se postupuje podle § 20 odst. 8 zákona o daních z příjmů, dle kterého lze odečíst hodnotu daru poskytnutých obcím, krajům, organizačním složkám státu na financování veřejně prospěšných aktivit (např. na financování vědy a vzdělání, výzkumu, školství, na účely sociální, zdravotnické, ekologické, charitativní apod.) a dále tuzemským fyzickým osobám, které jsou poživateli částečného nebo plného invalidního důchodu, na rehabilitační a protetické pomůcky a na majetek usnadňující těmto osobám vzdělání a zařazení do zaměstnání. Hodnota daru musí činit alespoň 2 000,- Kč. V úhrnu lze odečíst nejvýše 5 % ze základu daně.

6.2.5. Slevy na dani

V zákoně o daních z příjmů se uvádí **sleva na dani**, která má podpořit zaměstnavatele, kteří zaměstnávají osoby se změněnou pracovní schopností.

Podle § 35 zákona o daních z příjmů může poplatník snížit daň za zdaňovací období o částku 18 000,- Kč za každého zaměstnance se změněnou pracovní schopností a o částku 60 000,- Kč za každého zaměstnance se změněnou pracovní schopností s těžším zdravotním postižením. Tento typ slevy na dani lze uplatnit jak u daně z příjmů fyzických osob, tak u daně z příjmů právnických osob. Pouze právnické osoby, které zaměstnávají více než 50 % zaměstnanců se ZPS a zároveň mají celkem minimálně 20 přepočtených zaměstnanců, mohou uplatnit navíc relativní slevu na dani tak, že použijí poloviční sazbu daně z příjmů právnických osob.

Pro výpočet slevy je rozhodný průměrný roční přepočtený počet zaměstnanců se ZPS, který se vypočítává za příslušné zdaňovací období jako podíl celkového počtu odpracovaných hodin těmito zaměstnanci zvýšený o neodpracované hodiny v důsledku

čerpání dovolené na zotavenou, překážek v práci a pracovní neschopnosti, za níž jsou poskytovány dávky nemocenského pojištění a celkového ročního fondu pracovní doby připadajícího na jednoho zaměstnance na plnou pracovní dobu. Tento přepočtený počet zaměstnanců se zaokrouhluje na 2 desetinná místa.

Schéma č. 8: Úprava základu daně z příjmů právnických osob a výpočet daně

ZÁKLAD DANĚ	
Odpočty (odčitatelné položky):	- ztráta z podnikání = MEZISOUČET - odpočet nákladů na projekty vědy a výzkumu - odpočet nákladů na výuku učňů = MEZISOUČET - dary na veřejně prospěšné účely (max. 5 % z předchozího mezisoučtu, min. 2 000 Kč)
= ZÁKLAD DANĚ PO SNÍŽENÍ O ODPOČTY (zaokrouhlený na celé tisíce dolů)	
* sazba daně	
= DAŇ	
Slevy na dani:	- slevy na zaměstnance se ZPS
= DAŇ PO SLEVĚ	

Zdroj: ČERMÁKOVÁ, H. (2005)

Výpočet daně musí poplatník uvést v **daňovém přiznání**. To podávají právnické osoby do konce března následujícího roku. Avšak právnické osoby podléhající povinnému auditu, tj. některé a.s., s.r.o. či družstva a ti, kterým daňové přiznání zpracovává daňový poradce mohou podat daňové přiznání až do konce června. Poslední den lhůty pro podání daňového přiznání je současně i dnem splatnosti daně z příjmů. Částka, kterou bude muset poplatník zaplatit, se ovšem často od vypočtené daňové povinnosti podstatně liší. Důvodem je, že se snižuje jednak o zaplacené zálohy a potom i o odpočet srážkové daně.

6.3. Odložená daň z příjmů

Odloženou daň ze zisku povinně zjišťují a účtují o ní účetní jednotky se zákonnou povinností auditu. U ostatních účetních jednotek se rozhodnutí o účtování odložené daně ponechává v jejich kompetenci. Odložená daň může mít podobu odloženého daňového závazku nebo odložené daňové pohledávky.

Odložená daň vyplývá z rozdílů, které nastávají, jestliže existují různá pravidla pro účetnictví a pro daně u některých zaúčtovaných položek. Tyto rozdíly mezi účetními a daňovými pravidly však musí být přechodné povahy, kdy se jedná sice o daňově uznatelné položky, ale v jiném časovém rozložení oproti tomu, jak jsou zaúčtovány. Odloženou daň tedy nelze počítat z trvalých rozdílů mezi účetními a daňovými pravidly, tedy v případě, jestliže některé účetní položky nejsou daňově uznatelné v předchozích ani v budoucích obdobích. Účtování o odložené dani vychází z předpokladu, že ve vztahu k výsledku hospodaření zjištěnému v účetnictví bude odložená daň uplatněna v pozdějším období jako daň splatná **MÜLLEROVÁ, L. (2005).**

7. Metodika daňové optimalizace

V této části své práce bych Vás ráda seznámila s nejčastějšími metodami daňové optimalizace. Optimalizací daňové povinnosti se rozumí takové jednání daňového subjektu, jímž se snaží minimalizovat svou daňovou povinnost. Dosahuje toho zejména daňovou úsporou, tzn. snížením základu daně a daně v rámci platných zákonů, dále odložením daně do budoucna, např. využitím daňových rezerv, a v neposlední řadě vyhnutím se daním legálním způsobem a to využitím nedostatku v daňových i jiných zákonech. Jako cíl jsem si neurčila vyčerpávající pojetí optimalizace, ale nastínění nejčastějších a nejpravděpodobnějších situací, se kterými se podnik může běžně setkat. Budu zde charakterizovat jednotlivé alternativy pro optimalizaci daně z příjmů právnických osob.

7.1. Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek

Za **dlouhodobý hmotný majetek** považujeme takový majetek, jehož doba použitelnosti je delší než 1 rok a jehož ocenění je vyšší než 40 000,- Kč. Patří sem především:

- samostatné movité věci a soubory movitých věcí
- pozemky, budovy, stavby, byty a nebytové prostory bez ohledu na jejich pořizovací cenu
- pěstitelské celky trvalých porostů s dobou plodnosti delší než 3 roky
- základní stádo a tažná zvířata
- otvírky nových lomů, pískoven a hlinišť a technické zhodnocení, pokud nejsou součástí pořizovací ceny dlouhodobého hmotného majetku

Technickým zhodnocením se rozumí výdaje na dokončené nástavby, přístavby a stavební úpravy, rekonstrukce a modernizace hmotného majetku, pokud převýšily částku 40 000,- Kč. Dokončené technické zhodnocení, které je u jednotlivého majetku v úhrnu za účetní období nižší než tato částka se zaúčtuje přímo

do nákladů jako ostatní provozní náklady (v případě hmotného majetku) nebo ostatní služby (v případě nehmotného majetku).

Nehmotným dlouhodobým majetkem se rozumí předměty z práv průmyslového vlastnictví, projekty a programové vybavení a jiné technické nebo hospodářsky využitelné znalosti, jejichž ocenění je vyšší než 60 000,- Kč a doba použitelnosti delší než 1 rok.

Dlouhodobý nehmotný majetek se v souladu s § 32 a zákona o daních z příjmů odepisuje následovně:

- audiovizuální dílo 18 měsíců
- software a nehmotné výsledky výzkumu a vývoje 36 měsíců
- zřizovací výdaje 60 měsíců
- ostatní nehmotný majetek 72 měsíců

7.1.1. Odpisování dlouhodobého majetku

Dlouhodobý majetek se užíváním fyzicky i morálně opotřebovává a je proto třeba toto opotřebení vypočítat a v účetnictví vyjádřit. Zde se rozcházejí požadavky účetnictví s daňovými hledisky. Zatímco účetní odpisy mají odpovídat reálnému opotřebení majetku a proto způsob jejich výpočtu je v pravomoci podniku, daňové odpisy, jejichž výše se uznává při výpočtu daně z příjmů, nepřihlížejí ke specifickým podmínkám podniku. Daňové odpisy se zjišťují mimo soustavu účetních zápisů. Neodpisují se pozemky a umělecká díla a sbírky.

V penězích vyjádřené opotřebení snižuje hodnotu majetku a vstupuje do nákladů účetního období ve formě odpisů. Odpisy se zaokrouhlují na celé koruny nahoru a do nákladů se zahrnují do výše 100 % jejich pořizovací ceny.

Podle zákona o daních z příjmů není poplatník povinen uplatnit odpisy (může odpisování přerušit a při dalším odpisování pokračuje jakoby odpisování přerušeno nebylo). To poplatník může použít například, jestliže by mu uplatnění odpisů nedovolilo zohlednit daňovou ztrátu, odčitatelné položky nebo slevy na dani v plné výši.

Účetní odpisy upravuje zákon o účetnictví. Stanoví se jako podíl vstupní ceny a předpokládané doby životnosti.

Daňové odpisy upravuje zákon o daních z příjmů v § 26 - § 32 pro hmotný majetek, v § 32a pro nehmotný majetek a v § 33 technické zhodnocení. Tento zákon ukládá podniku povinnost zařadit nabytý majetek do jedné z šesti odpisových skupin uvedených v příloze k zákonu. Pro každou odpisovou skupinu stanoví zákon minimální dobu odpisování.

Dle § 30 odst. 1 zákona o daních z příjmů činí minimální doba odpisování:

Tab. č. 5: Zkrácení doby odpisování hmotného majetku v roce 2005

Odpisová skupina	Doba odpisování od r. 2005	Doba odpisování r. 2004
1	3 roky	4 roky
1a	4 roky	-
2	5 let	6 let
3	10 let	12 let
4	20 let	20 let
5	30 let	30 let
6	50 let	50 let

Zdroj: Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Dle § 31 jsou hmotnému majetku dle jednotlivých odpisových skupin přiřazeny maximální roční odpisové sazby (odst. 1.), které mohou být **zvýšeny** v odpisových skupinách 1 – 3 v prvním roce ještě:

- a) **o 20%** (dle § 31 odst. 2 lze použít u poplatníka s převážně zemědělskou a lesní výrobou, který je prvním vlastníkem stroje – SKP 29.3),
- b) **o 15%** (dle § 31 odst. 3 lze použít u poplatníka, který je prvním vlastníkem zařízení pro čištění a úpravu vod označeného v SKP kódem 29.24.1),
- c) **o 10%** (dle § 31 odst. 4 lze použít u poplatníka, který je prvním vlastníkem hmotného majetku zaříděného v odpisových skupinách 1 až 3, s výjimkou hmotného majetku uvedeného v § 31 odst. 2, 3 a 5).

Podnik může provádět buď rovnoměrné nebo zrychlené odpisování. Způsob si stanoví pro každý nově pořízený dlouhodobý majetek a nesmí jej změnit po celou dobu jeho odpisování.

7.1.1.1. Rovnoměrný daňový odpis hmotného majetku

V tomto případě jsou odpisovým skupinám přiřazena roční odpisová procenta. Výše ročního odpisu se vypočítá jako 1/100 vstupní ceny (popř. zvýšené vstupní ceny) vynásobená přiřazeným ročním odpisovým procentem. Zvýšenou vstupní cenou se pro účely daňových odpisů rozumí pořizovací cena zvýšená o technické zhodnocení.

Tab. č. 6: Roční odpisová sazba pro hmotný majetek (bez zvýšeného odpisu)

Odpisová skupina	V prvním roce odpisování	V dalších letech odpisování	Pro zvýšenou vstupní cenu
1	20	40	33,3
1a	14,2	28,6	25
2	11	22,25	20
3	5,5	10,5	10
4	2,15	5,15	5
5	1,4	3,4	3,4
6	1,02	2,02	2

Zdroj: Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Tab. č. 7: Roční odpisová sazba pro hmotný majetek se zvýšeným odpisem v prvním roce odpisování o 20%

Odpisová skupina	V prvním roce odpisování	V dalších letech odpisování	Pro zvýšenou vstupní cenu
1	40	30	33,3
2	31	17,25	20
3	24,4	8,4	10

Zdroj: Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Tab. č. 8: Roční odpisová sazba pro hmotný majetek se zvýšeným odpisem v prvním roce odpisování o 15%

Odpisová skupina	V prvním roce odpisování	V dalších letech odpisování	Pro zvýšenou vstupní cenu
1	35	32,5	33,3
2	26	18,5	20
3	19	9	10

Zdroj: Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Tab. č. 9: Roční odpisová sazba pro hmotný majetek se zvýšeným odpisem v prvním roce odpisování o 10%

Odpisová skupina	V prvním roce odpisování	V dalších letech odpisování	Pro zvýšenou vstupní cenu
1	30	35	33,3
1a	24,1	25,3	25
2	21	19,75	20
3	15,4	9,4	10

Zdroj: Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

7.1.1.2. Zrychlený daňový odpis hmotného majetku

Při použití tohoto způsobu jsou odpisy v prvních letech nejvyšší a postupně se snižují. Tento způsob odpisování je výhodný pro podnikatele, který chce formou odpisů co nejvíce snížit daňový základ. Součástí zákona o daních z příjmů je tabulka (níže označená jako tab. č. 10), která každé odpisové skupině přiřazuje koeficient zrychleného odpisování. Zrychlený daňový odpis se v 1. roce vypočítá jako podíl vstupní ceny a příslušného koeficientu. V dalších letech pak jako podíl dvojnásobku zůstatkové ceny a rozdílu příslušného koeficientu a počtu let, po které byl majetek odpisován. V novelizovaném § 32 zákona o daních z příjmů jsou hmotnému majetku v jednotlivých odpisových skupinách přiřazeny koeficienty (§ 32 odst. 1), které mohou být zvýšeny dle § 32 odst. 2 v prvním roce v odpisových skupinách 1 – 3 ještě:

- a) **o 20%** (lze použít u poplatníka s převážně zemědělskou a lesní výrobou, který je prvním vlastníkem stroje – SKP 29.3)
- b) **o 15%** (lze použít u poplatníka, který je prvním vlastníkem zařízení pro čištění a úpravu vod označeného v SKP kódem 29.24.1)
- c) **o 10%** (lze použít u poplatníka který je prvním vlastníkem hmotného majetku zaříděného v odpisových skupinách 1 až 3, s výjimkou hmotného majetku uvedeného v § 31 odst. 2, 3 a 5).

Tab. č. 10: Koefficienty pro hmotný majetek (bez zvýšeného odpisu)

Odpisová skupina	V prvním roce odpisování	V dalších letech odpisování	Pro zvýšenou vstupní cenu
1	3	4	3
1a	4	5	4
2	5	6	5
3	10	11	10
4	20	21	20
5	30	31	30
6	50	51	50

Zdroj: Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Majetek v zásadě odpisuje ten, kdo má k němu vlastnické právo. Při podílovém spoluvlastnictví provádí každý spoluvlastník odpisy ze svého vlastnického podílu. Výjimečně může tento majetek odpisovat nájemce, jestliže se o tom písemně dohodne s vlastníkem a to v těchto případech:

- předmětem nájemní smlouvy je soubor movitých i nemovitých věcí, které nájemce užívá po celé zdaňovací období jako celek
- nájemce uhradil technické zhodnocení najatého hmotného majetku, přičemž u pronajímatele nebylo zvýšeno ocenění tohoto majetku. Technické zhodnocení je majetkem nájemce jen ekonomicky, právně je součástí majetku pronajímatele. Technické zhodnocení se odpisuje samostatně a je zařazeno do stejné odpisové skupiny jako majetek, na němž bylo zhodnocení provedeno.

7.1.2. Technické zhodnocení versus oprava dlouhodobého majetku

Technickým zhodnocením se dle zákona o daních z příjmů § 33 rozumí výdaje na dokončené nástavby, přístavby a stavební úpravy, rekonstrukce a modernizace majetku. Rekonstrukcí se rozumí zásahy do majetku, které mají za následek změnu jeho účelu nebo technických parametrů a modernizací se rozumí rozšíření vybavenosti nebo použitelnosti majetku.

Technické zhodnocení se vždy vztahuje ke konkrétnímu majetku a nemůže existovat samostatně. Pokud se na majetku provede technické zhodnocení, např. ve

formě přístavby, pak se toto technické zhodnocení stává součástí zhodnocené věci a je majetkem vlastníka. Pro posouzení, zda došlo ke vzniku technického zhodnocení, je rozhodující celkový součet všech vynaložených výdajů na daný projekt. Překročí-li tyto výdaje hranici 40 000,- Kč, pak se jedná vždy o technické zhodnocení. Nebude-li tato hranice v jednom zdaňovacím období překročena, pak je na rozhodnutí poplatníka, zda náklady uplatní jednorázově nebo zda je bude odpisovat.

Rozlišování oprav a technického zhodnocení je důležité proto, že náklady na opravy jsou běžnými náklady a v plné míře vstupují do základu daně, čímž výrazněji snižují daňovou povinnost. Oproti tomu výdaje na technické zhodnocení ovlivňují náklady prostřednictvím odpisů a tím snižují daňový základ po několik let, avšak v několikanásobně nižších částkách.

7.1.3. Rezerva na opravu dlouhodobého majetku

Rezervy jsou už svým charakterem velmi dobrým optimalizačním nástrojem. Je to jeden z mála nástrojů, kdy se bez vynaložení výdajů vytváří daňově účinné náklady. Skutečně účinné jsou však jen v případě, kdy k plánované opravě dojde a náklad je tak rozložen do více zdaňovacích období. Naproti tomu rozpuštění rezervy znamená jednorázové snížení nákladů, které není provázeno žádnými adekvátními příjmy. Proto společnosti v roce rozpuštění jedné skupiny rezerv začínají tvořit nové rezervy na opravu majetku nebo pokračují v tvorbě rezerv z minulých let. Tím se dopad rozpuštění relativně zmírní.

7.2. Náklady na reprezentaci, dary, sponzoring

Náklady na reprezentaci jsou klasickým příkladem daňově neuznatelných nákladů. Jedná se např. o výdaje na pohoštění, občerstvení, pronájem salonku pro zábavní akci apod. Omezením pro daňovou uznatelnost je zejména cenový limit 500,- Kč bez DPH pro darování reklamního nebo propagačního předmětu. Do této hranice však nespádají reklamní katalogy nebo vzorky materiálů (vyjma vzorků, na které je uvalena spotřební daň), protože jejich použitím nevzniká příjemci osobní prospěch. Položky, které spotřebovává sama právnická osoba nejsou limitovány, takže

společnost si může zakoupit drahý automobil, daňově omezený do částky 1 500 000,- Kč nebo nechat nákladně postavit své sídlo. Zprostředkovaně přes odpisy platí, že čím dražší předmět, tím více ušetří na daních.

Naproti tomu zákon o daních z příjmů umožňuje za určitých podmínek odpočet hodnoty daru od základu daně z příjmů. Podmínky pro uplatnění odpočtu jsou nezávislé na tom, zda je poskytnut dar v peněžní či nepeněžní formě.

U darů na veřejně prospěšné účely se hodnotí jak započitatelná velikost těchto darů, tak i základna pro stanovení maximální hranice. Základnou je základ daně snížený o daňovou ztrátu a odčitatelnou položku na reinvestice vybraného majetku. U právnických osob je minimální hranice určena pro každý jednotlivý dar, resp. souhrn darů jednomu oprávněnému subjektu (ne tedy pro souhrn všech darů jako u fyzických osob), a to absolutně ve výši 2 000,- Kč. V úhrnu lze odečíst maximálně 5 % daňového základu sníženého o předešlé odpočty. Dary musí být věnovány na humanitární, charitativní, zdravotnické, sociální nebo ekologické účely v souvislosti s živelní pohromou.

Vedle darů mohou daňoví poplatníci podporovat obecně prospěšnou činnost tzv. sponzoringem. V případech, kdy sponzor zadá u sponzorované osoby např. provádění reklamy, je situace oproti darům odlišná. Náklady na reklamu jsou daňově uznatelné, snižují tedy přímo výsledek hospodaření sponzora a tím i základ pro výpočet daně z příjmů. Pokud by byla dodržena běžná cena, není výše nákladů nijak omezena a vzniklé náklady mohou snížit základ daně, případně zvýšit ztrátu.

7.3. Optimalizace mzdových nákladů

7.3.1. Penzijní připojištění

Penzijní připojištění si mohou sjednat občané od 18 let věku, kteří se v důchodovém věku nechtějí spoléhat pouze na výplatu starobního důchodu. Minimální doba spoření je 5 let, optimální doba spoření je dvacet a více let. Stát účastníkům penzijního připojištění přispívá až 150,- Kč měsíčně. Kromě státu může klientům přispívat i jejich zaměstnavatel, pro nějž je tento příspěvek za určitých

podmínek daňově uznatelným nákladem. Stejně tak se zaplacené pojistné stává pro zaměstnance odčitatelnou položkou, kterou si může uplatnit při ročním zúčtování daně ze závislé činnosti. Částka, kterou si může odečíst, se rovná úhrnu příspěvků zaplacených za zdaňovací období sníženému o 6 000,- Kč, max. však do výše 12 000,- Kč.

Je-li příspěvek na penzijní připojištění hrazen zaměstnavatelem, představuje pro zaměstnance nepeněžní příjem, který nepodléhá zdravotnímu ani sociálnímu pojištění. Navíc je tento příspěvek osvobozen od daně z příjmů, maximálně však do výše 5 % z vyměřovacího základu zaměstnance pro pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Zaměstnavatel z této částky nehradí zdravotní ani sociální pojištění, a navíc příspěvek zaplacený zaměstnavatelem je do výše maximálně 3 % úhrnu vyměřovacích základů zaměstnance pro pojistné daňově uznatelným nákladem. Podmínkou mimo jiné je, že příspěvek musí být poukazován na účet zaměstnance u penzijního fondu přímo z účtu zaměstnavatele.

7.3.2. Soukromé životní pojištění

V případě, že si zaměstnanec hradí pojistné sám, stává se pro něj odčitatelnou položkou, kterou si může uplatnit při ročním zúčtování daně ze závislé činnosti. Maximální částka, kterou lze odečíst za jedno zdaňovací období činí 12 000,- Kč a to i v případě, kdy poplatník má uzavřeno více smluv s více pojišťovnami. Podmínkou odpočtu je, že výplata pojistného plnění je sjednána až po 60 kalendářních měsících od uzavření pojistné smlouvy a současně nejdříve v roce dosažení 60 let věku. Od roku 2004 vstupuje v platnost podmínka minimální pojistné částky, a to u pojistné smlouvy na 5 – 15 let 40 000,- Kč a u pojistné smlouvy na více než 15 let 70 000,- Kč.

Pojistné hrazené zaměstnavatelem je pouze jinou formou mzdy. Zaměstnavatel má nižší mzdové náklady, neboť pojistné se nezahrnuje do vyměřovacího základu zaměstnavatele na zdravotní ani sociální pojištění. Pojistné je také daňově uznatelným nákladem do výše 8 000,- Kč za jednoho zaměstnance za jedno zdaňovací období. Pro zaměstnance má tu výhodu, že částka pojistného nepodléhá zdravotnímu ani sociálnímu pojištění a tudíž má relativně vyšší čistý příjem a navíc si může odečíst částku do výše 12 000,- Kč ročně od základu daně ze závislé činnosti.

8. Specifikace vybraného daňového subjektu

Cílem mé diplomové práce je zjistit z účetnictví výsledek hospodaření zvolené firmy, převést ho na základ daně z příjmů a vypočítat daň z příjmů právnických osob. Částečně bych se také chtěla věnovat otázce, jak optimalizovat daňovou zátěž vybraného subjektu. Pro svou práci jsem si vybrala společnost PYROS. Jedná se o společnost s ručením omezeným se sídlem v Českých Budějovicích. Tato společnost byla zapsána do obchodního rejstříku dne 15. ledna 1995. Jejím předmětem podnikání je:

- poskytování komplexních služeb spojených se zabezpečováním požární ochrany, včetně konzultační a poradenské činnosti v těchto oblastech
- koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej (mimo zboží vyžadující zvláštní oprávnění)
- poskytování služeb BOZP, kontrolní, poradenská a konzultační činnost v oblasti BOZP.

Statutárním orgánem je jednatel společnosti, který jedná jejím jménem. Společnost má jediného společníka. Výše jeho vkladu činí 100 000,- Kč a dnem zápisu do OR bylo plně splaceno. Základní kapitál tedy činí 100 000,- Kč.

Firma PYROS, s.r.o. má 3 zaměstnance:

- Aleš Tondl - poradce v oblasti PO a BOZP, 33 let, hrubá mzda 15 000,- Kč
- Martin Herda - technik v oblasti PO a BOZP, 41 let, hrubá mzda 14 000,- Kč
- Jaroslava Králová - administrativní pracovnice, 23 let, hrubá mzda 9 500,- Kč

V květnu roku 2000 si společnost pořídila na úvěr budovu v pořizovací ceně 2 400 000,- Kč. Zde se nacházejí kanceláře firmy, sklad a dílna. Část zrekonstruované budovy firma pronajímá.

Společnost je poplatníkem daně z příjmů právnických osob, daně z přidané hodnoty, silniční daně a daně z nemovitostí a měsíčně odvádí částky zdravotního a sociálního pojištění za zaměstnance. Nakupované zásoby a dlouhodobý hmotný a dlouhodobý nehmotný majetek jsou oceňovány v pořizovacích cenách, které zahrnují cenu pořízení a vedlejší pořizovací náklady jako např. dopravné, montáž apod. Pohledávky a závazky jsou oceňovány v nominálních hodnotách.

8.1. Stanovení daňové povinnosti

Konečné zůstatky nákladových a výnosových účtů jsem čerpala z předvahy, kde jsou účty analyticky rozlišeny. Analytické členění účtů je rozděleno nejen podle toho, zda se jedná o daňově účinný či neúčinný náklad nebo výnos, ale také např. podle druhu spotřebovaných materiálů nebo podle druhu přijímané služby. Analytické členění daňově neúčinných nákladových a výnosových účtů je zakončeno trojčíslím 999.

8.1.1. Náklady

Syntetický účet	Analytický účet	Konečný zůstatek
501 - Spotřeba materiálu	501001 – Spotřeba materiálu	320 181
	501002 – Spotřeba pohonných hmot	121 253
502 - Spotřeba energie		125 568
504 – Prodané zboží		8 480 426
511 - Opravy a udržování	511001 - Oprava vozidel	73 971
	511002 – Oprava budovy	489 469
	511003 – Ostatní opravy	54 127
512 - Cestovné	512001 – Cestovné do limitu	38 450
	512999 – Cestovné nad limit	1 830
513 – Nákl. na reprezentaci		21 454
518 – Ostatní služby	518001 – Leasing	187 955
	518002 – Telefony	51 732

	518003 – Reklama	98 023
	518004 – Školení	56 192
	518005 – Ostatní služby	25 318
521 – Mzdové náklady		504 703
522 – Příjmy spol. a čl. družstva ze záv. činnosti		250 360
524 - Zákonné soc.pojištění		252 966
527 - Zákonné soc. náklady		8 000
528 - Ostatní soc. náklady		1 000
531 - Daň silniční		6 000
532 - Daň z nemovitostí		3 450
542 - Prodaný materiál		15 211
543 - Dary		14 000
544 - Smluvní pokuty a úroky z prodlení		6 386
545 - Ostatní pokuty a penále		4 413
548 - Ostatní prov. náklady		178 258
549 - Manka a škody	549 999 – Manka a škody	3 320
551-Odpisy dlouhodobého nehm.a hmot.majetku	551001 - Odpisy dl. NaHM	133 333
	551002 – Odpisy drobného hm. maj.	46 329
552 - Tvorba a zúčtování zákonných rezerv		103 000
558 - Tvorba a zúct.zák.opravných položek		21 938
559 – Účetní opravné položky		5 167
562 - Úroky		195 379
568 – Ostatní finanční nákl.	568001 – Ostatní fin.nákl.	18 201
	568999 - Ostatní fin.nákl. - nedaňové	26 546
588-Ostatní mimoř. nákl.		48 499

8.1.2. Výnosy

Syntetický účet	Analytický účet	Konečný zůstatek
602 - Tržby z prod. služeb		2 329 384
604 – Tržby za zboží		9 530 255
642 - Tržby z prodeje mat.		17 121
648 - Jiné provozní výnosy		13 760
662 - Úroky		1 352
668 - Ostatní fin. výnosy		290 987
688 - Ostatní mim. výnosy		49 453

8.2. Popis vybraných nákladových a výnosových účtů s přihlédnutím k dani z příjmů

512 – Cestovné

Společnost zaúčtovala ve sledovaném období do nákladů cestovné ve výši 40 280,- Kč. Z toho cestovné, které bylo poskytnuto v souladu se zákonem č. 119/1992 Sb., o cestovních náhradách v platném znění, činilo 38 450,- Kč (účet 512 001). Cestovné vyplacené nad limit stanoveny tímto zákonem činilo 1 830,- Kč (účet 512 999). Dle § 24 odst. 2, písm. k) ZDP lze za náklady vynaložené na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů uznat náklady na pracovní cesty maximálně ve výši stanovené zákonem o cestovních náhradách a to na ubytování, na dopravu hromadnými dopravními prostředky, na pohonné hmoty, na stravné při tuzemských pracovních cestách delších než 12 hodin v kalendářním dnu, na dopravu vlastním silničním motorovým vozidlem nezahrnutým do obchodního majetku poplatníka ve výši sazby základní náhrady a náhrady výdajů za spotřebované pohonné hmoty, na dopravu silničním motorovým vozidlem zahrnutým do obchodního majetku poplatníka nebo nájmu v prokázané výši a ve výši náhrady výdajů za spotřebované pohonné hmoty u zahraničních pracovních cest, při kterých výdaje na pohonné hmoty nelze

prokázat. Zároveň § 25 odst. 1, písm. j) ZDP vylučuje z daňově uznatelných nákladů výdaje nad limity stanovené tímto zákonem. V důsledku toho musí společnost vyloučit z výsledku hospodaření částku 1 830,- Kč.

513 – Náklady na reprezentaci

Ve sledovaném zdaňovacím období činil zůstatek účtu 513 – náklady na reprezentaci celkem 21 454,- Kč. Dle § 25 odst. 1, písm. t) ZDP nelze za náklady vynaložené na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů pro daňové účely uznat náklady na reprezentaci. V souladu s tímto ustanovením musí společnost vyloučit z výsledku hospodaření částku 21 454,- Kč.

518 001 – Leasing

Společnost zaúčtovala do nákladů leasingové nájemné v celkové výši 187 955,- Kč za pronájem nákladního automobilu Peugeot Boxer. Leasingová smlouva byla uzavřena 2. srpna 2004, předávací protokol je z téhož data. Doba nájmu činí 36 měsíců. Leasingová společnost splňuje podmínky uvedené v § 24 odst. 4 ZDP, tj. doba nájmu pronajímané věci je delší než 20 % stanovené doby odpisování, avšak nejméně 3 roky, po ukončení doby nájmu bude následovat bezprostřední převod vlastnických práv k předmětu nájmu mezi pronajímatelem a nájemcem, přitom kupní cena najatého hmotného majetku není vyšší než zůstatková cena při rovnoměrném odpisování a po ukončení pronájmu s následnou koupí najatého hmotného majetku zahrne poplatník odkoupený majetek do svého obchodního majetku.

Společnost za dobu nájmu uhradí celkem částku 563 865,- Kč.

Výpočet:

$$563\,865 / 36 = 15\,662,92 \text{ Kč}$$

V roce 2005 měla společnost vozidlo v pronájmu 12 měsíců, tj. $15\,662,92 * 12 = 187\,955,04 \text{ Kč}$.

Dle § 24 odst. 2, písm. h) bod 2 lze za náklady na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů uznat nájemné u finančního pronájmu s následnou koupí najatého hmotného majetku, který lze dle zákona o daních z příjmů odepisovat a to za podmínek uvedených v § 24 odst. 4 ZDP. Společnost časově rozlišila leasingové

splátky správně, proto není třeba upravovat výsledek hospodaření. Uplatněná částka je plně daňově uznatelná.

528 – Ostatní sociální náklady

Společnost ve zdaňovacím období uhradila celkem částku 9 000,- Kč za soukromé životní pojištění zaměstnance (jednatel). Sjednané soukromé životní pojištění splňuje podmínky stanovené zákonem, tj. smlouva je uzavřena mezi zaměstnancem jako pojistníkem a pojišťovnou, ve smlouvě je sjednána výplata pojistného plnění po 72 měsících (zákon stanoví minimálně 60 kalendářních měsíců), současně je výplata sjednána v roce dosažení šedesáti let věku poplatníka. Dle § 24 odst. 2, písm. zo) ZDP lze za náklad vynaložený na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů pro daňové účely uznat pojistné, které hradí zaměstnavatel pojišťovně za zaměstnance na soukromé životní pojištění, maximálně však v úhrnu za 1 zaměstnance do výše 8 000,- Kč za zdaňovací období. V souladu s citovaným paragrafem musí poplatník zvýšit výsledek hospodaření o částku 1 000,- Kč.

532 – Daň z nemovitostí

Daňový subjekt zaúčtoval do nákladů na účet 532 – daň z nemovitostí v celkové výši 3 450,- Kč. Při inventuře závazkových účtů prováděné k rozvahovému dni období bylo zjištěno, že nebyla uhrazena splátka daně z nemovitostí za IV. čtvrtletí 2005 ve výši 864,- Kč. Dle § 24 odst. 2, písm. ch) ZDP lze za náklad vynaložený na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů pro daňové účely uznat daň z nemovitostí, jen pokud byla zaplacená. Společnost si proto musí zvýšit výsledek hospodaření o nezaplacenou daň z nemovitostí.

543 - Dary

Společnost zaúčtovala na účet 543 – dary částku 14 000,- Kč. Dle § 25 odst. 1 písm. t) ZDP nelze dary uznat za náklady vynaložené na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů. O částku 14 000,- Kč musí daňový subjekt zvýšit výsledek hospodaření. Zákon o daních z příjmů v § 20 odst. 8 umožňuje daňovým subjektům od základu daně sníženého dle § 34 ZDP odečíst hodnotu darů poskytnutých na veřejně prospěšné účely.

V roce 2005 byly firmou poskytnuty tyto dary základní škole v Hrdějovicích:

- Peněžní dar na vybavení školní družiny ve výši 3 000,- Kč
 - Nepeněžní dar ve formě hasicích přístrojů ve výši 11 000,- Kč
- Celková výše darů 14 000,- Kč

Oba dary splňují podmínku výše citovaného paragrafu, tj. minimální výše daru musí být alespoň 2 000,- Kč. V úhrnu lze odečíst maximálně 5 % ze základu daně sníženého o odpočty.

544 – Smluvní pokuty a úroky z prodlení

Společnost zaúčtovala do nákladů na účet 544 – smluvní pokuty a úroky z prodlení smluvní pokuty v celkové výši 6 386,- Kč. V této částce je zahrnuta faktura za pozdní úhradu leasingové splátky ve výši 1 180,- Kč z prosince 2005, splatná 6. 1. 2006. Uvedená faktura nebyla do konce roku 2005 uhrazena. Zákon o daních z příjmů v § 24 odst. 2, písm. zi) umožňuje uplatnit jako náklad na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů smluvní pokuty, poplatky z prodlení, smluvní penále a jiné sankce ze závazkových vztahů jen pokud byly zaplacený. Částka 1 180,- Kč tedy není daňovým nákladem.

V daňovém přiznání za rok 2004 společnost v připočitatelných položkách vyloučila z daňového základu částku 682,- Kč. Jednalo se o smluvní penále zaúčtované do nákladů roku 2004, avšak zaplacené v roce 2005. Dle § 23 odst. 3, písm. b) ZDP se výsledek hospodaření snižuje o částky nákladů, které lze uplatnit jako náklady na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů jen pokud byly zaplacený, dojde-li k jejich zaplacení v jiném zdaňovacím období, než ve kterém tyto náklady ovlivnily výsledek hospodaření. Společnost si může snížit výsledek hospodaření o částku 682,- Kč.

545 – Ostatní pokuty a penále

Společnost na tento účet zaúčtovala celkem 4 413,- Kč. Jednalo se o penále vyměřené finančním úřadem a okresní správou sociálního zabezpečení. Dle § 25 odst. 1, písm. f) ZDP nelze za náklady na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů uznat penále a pokuty. Společnost zvýší výsledek hospodaření o částku 4 413,- Kč.

549 – Manka a škody

Při fyzické inventuře skladu zboží bylo zjištěno manko ve výši 3 320,- Kč. Manko nebylo předepsáno odpovědné osobě k úhradě. Zákon o daních z příjmů v § 25 odst. 1, písm. n) definuje jako daňově neuznatelné náklady manka a škody přesahující náhrady. Společnost si tedy zvýší výsledek hospodaření o částku 3 320,- Kč.

551 – Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku

Jediným odepisovaným majetkem v roce 2005 je budova, která byla zařazena do evidence v roce 2000 s pořizovací cenou 2 400 000,- Kč. Tato budova je odepisována v 5. odpisové skupině, doba odpisování je 30 let a společnost zvolila zrychlený odpis (šestá odpisová skupina se použije až na nový majetek, tj. majetek zaevidovaný u poplatníka ve zdaňovacím období započatém nejdříve v roce 2004). Následující tabulka zachycuje odpisy budovy v letech 2000 - 2005.

Tab. č. 11: Výše zrychlených odpisů u budovy

Rok	Výše odpisu	Odpis kumulativně	Zůstatková cena
2000	80 000	80 000	2 320 000
2001	154 667	234 667	2 165 333
2002	149 333	384 000	2 016 000
2003	144 000	528 000	1 872 000
2004	138 667	666 667	1 733 333
2005	133 333	800 000	1 600 000

Zdroj: Účetní výkazy podniku

Odpis ve sledovaném roce činil 133 333,- Kč (úctováno na účet 551 001). Účetní odpisy jsou shodné s odpisy daňovými, proto není třeba jejich výši upravovat v daňovém přiznání.

Na účet 551 002 společnost zaúčtovala odpis drobného hmotného majetku ve výši 50 % pořizovací ceny. Celkem byla zaúčtována částka 46 329,- Kč. Dle § 24 odst. 2, písm. v) ZDP jsou daňově uznatelné účetní odpisy hmotného majetku, který není vymezen pro účely tohoto zákona jako hmotný majetek. Odpisy dlouhodobého hmotného majetku není třeba upravovat v daňovém přiznání.

552 - Tvorba a zúčtování zákonných rezerv

V roce 2005 společnost pokračovala v tvorbě zákonné rezervy na opravu budovy. Do nákladů bylo zaúčtováno ve zdaňovacím období celkem 103 000,- Kč. Společnost předpokládá provedení oprav 2. nadzemního podlaží budovy, které zahrne výměnu oken, opravu vytápění a rozvodů vody a odpadů. Celková výše opravy je v rozpočtu vypracovaném stavební firmou stanovena následovně:

Výměna oken	186 000,- Kč
Oprava topení	154 000,- Kč
Oprava rozvodů vody a odpadů	<u>72 000,- Kč</u>
Celkem	412 000,- Kč

Společnost tedy v letech 2004 – 2007 zahrne do nákladů na dosažení, zajištění a udržení příjmů každý rok částku 103 000,- Kč. V roce 2008 je plánována oprava budovy, dojde tedy k čerpání rezervy ve výši 412 000,- Kč. Pokud by společnost nezahájila opravu nejpozději v roce 2009, musí vytvořenou rezervu v tomto roce rozpustit a tím tedy zvýšit výsledek hospodaření.

Tab. č. 12: Plán tvorby a čerpání rezervy

Rok	Tvorba rezervy	Čerpání rezervy
2004	103 000,-	0
2005	103 000,-	0
2006	103 000,-	0
2007	103 000,-	0
2008	0	412 000,-
Celkem	412 000,-	412 000,-

Zdroj: Účetní výkazy podniku

Zákon o daních z příjmů v § 24 odst. 2, písm. i) umožňuje uplatnit jako daňový náklad rezervy, jejichž způsob tvorby a výši stanoví zvláštní zákon. Tvorbu zákonných rezerv upravuje § 7 zákona č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů. Společnost tvořila rezervu v souladu se zákonem o rezervách.

559 – Tvorba a zúčtování opravných položek

Společnost zaúčtovala tvorbu účetních opravných položek ve výši 5 167,- Kč. Vzhledem k tomu, že zákon o daních z příjmů v § 24 odst. 2, písm. i) uznává za náklady na dosažení, zajištění a udržení příjmů pouze opravné položky tvořené v souladu se zákonem o rezervách pro zjištění základu daně č. 593/1992 Sb., nejedná se v tomto případě o daňový náklad.

Společnost v roce 2005 tvořila zákonné opravné položky v souladu s § 8a zákona o rezervách ve výši 21 938,- Kč (účet 558 – Tvorba a zúčtování zákonných opravných položek). Dle § 24 odst. 2, písm. i) ZDP se jedná o daňový náklad.

568 999 – Ostatní finanční náklady nedaňové

Společnost zaúčtovala do finančních nákladů pojistné vztahující se k roku 2004 ve výši 26 546,- Kč. Nejedná se o náklad sledovaného období. Společnost musí v daňovém přiznání zvýšit výsledek hospodaření o tuto částku.

8.3. Zjištění účetního výsledku hospodaření

Tab. č. 13: Náklady a výnosy v roce 2005 v rozdělení na provozní, finanční a mimořádné

Provozní výnosy	11 890 520,- Kč	Provozní	zisk
Provozní náklady	11 703 783,- Kč	výsledek hospodaření	186 737,- Kč
Finanční výnosy	292 339,- Kč	Finanční	zisk
Finanční náklady	240 126,- Kč	výsledek hospodaření	52 213,- Kč
		Výsledek hospodaření z běžné činnosti	zisk 238 950,- Kč
Mimořádné výnosy	49 453,- Kč	Mimořádný	zisk
Mimořádné náklady	48 499,- Kč	výsledek hospodaření	954,- Kč
		Výsledek hospodaření před zdaněním	zisk 239 904,- Kč

Zdroj: Vlastní výpočty

Celkový účetní výsledek hospodaření vytvořený společností, který jsem zjistila sečtením všech tří dílčích výsledků hospodaření, byl zisk. Pro zjištění základu daně je tento výsledek hospodaření nutno očistit o daňově neúčinné náklady a výnosy. Jde o položky, které zákon o daních z příjmů neuznává za náklady na dosažení, zajištění a udržení příjmů.

8.4. Stanovení základu daně

Výše uvedený účetní výsledek hospodaření před zdaněním se pro stanovení daně z příjmů musí upravit. Tato úprava se provádí mimoúčetně v daňovém přiznání k dani z příjmů právnických osob. Účetní výsledek hospodaření před zdaněním se zvýší o daňově neuznatelné náklady a sníží o výnosy nezahrnované do základu daně.

8.4.1. Daňově neúčinné náklady

Dle zákona o daních z příjmů nelze za náklady na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů uznat následující položky:

512999 – Cestovné nad limit	1 830,- Kč
513000 – Náklady na reprezentaci	21 454,- Kč
528000 – Ostatní sociální náklady	1 000,- Kč
532000 – Daň z nemovitostí	864,- Kč
543000 – Dary	14 000,- Kč
544000 – Smluvní pokuty a úroky z prodlení	1 180,- Kč
545000 – Ostatní pokuty a penále	4 413,- Kč
549999 – Manka a škody	3 320,- Kč
559000 – Účetní opravné položky	5 167,- Kč
568999 – Ostatní finanční náklady nedaňové	26 546,- Kč
Celkem daňově neúčinné náklady	79 774,- Kč

8.4.2. Výnosy nezahrnované do základu daně

U daného daňového subjektu se nevyskytly žádné výnosy, které souvisejí s daňově neuznanými náklady.

8.4.3. Položky odčitatelné od základu daně

Společnost v roce 2004 pořídila na leasing dodávkový automobil Peugeot Boxer. Leasingová společnost vystavila potvrzení, že sama neuplatňuje odpočet dle § 34 ZDP na nově pořízený majetek. Dle potvrzení činila pořizovací cena předmětu leasingu 496 700,- Kč. V souladu s ustanovením § 34 odst. 3 ZDP si společnost mohla uplatnit v roce 2004 z tohoto majetku tzv. reinvestiční odpočet ve výši 10 %, tj. 49 670,- Kč, avšak uplatnila si pouze 37 549,- Kč (tj. do výše základu daně).

Citovaný paragraf zároveň stanoví, že pokud poplatník nemůže odpočet nebo jeho část uplatnit v roce, kdy nárok na odpočet vznikl, lze tento odpočet nebo jeho zbývající část uplatnit v nejbližším zdaňovacím období. Proto si ve zdaňovacím období 2005 poplatník odečítá zbývající část, tj. 12 121,- Kč.

8.4.4. Výpočet základu daně

Tab. č. 14: Základ daně v roce 2005

Výsledek hospodaření před zdaněním - zisk	239 904,- Kč
Částky zvyšující výsledek hospodaření:	
- cestovné nad limit (účet 512)	1 830,- Kč
- náklady na reprezentaci (účet 513)	21 454,- Kč
- ostatní sociální náklady (účet 528)	1 000,- Kč
- daň z nemovitostí (účet 532)	864,- Kč
- dary (účet 543)	14 000,- Kč
- smluvní pokuty a úroky z prodlení (účet 544)	1 180,- Kč
- ostatní pokuty a penále (účet 545)	4 413,- Kč
- manka a škody (účet 549)	3 320,- Kč
- tvorba a zúčtování opravných položek (účet 559)	5 167,- Kč
- ostatní finanční náklady nedaňové (účet 568)	26 546,- Kč

Částky snižující výsledek hospodaření:	
- úhrada smluvního penále z roku 2004	682,- Kč
Základ daně	318 996,- Kč
Odčitatelné položky dle § 34 odst. 3 zákona č. 586/1992 Sb.	12 121,- Kč
Základ daně po snížení o odečty	306 875,- Kč
Odečet darů podle § 20 odst. 8 ZDP	14 000,- Kč
Základ daně po snížení o odečty a dary zaokrouhlený na tisíce dolů	292 000,- Kč
Sazba daně	26 %
Daň	75 920,- Kč

Zdroj: Vlastní výpočty

Při zjištění výše základu daně jsem vycházela z výsledku hospodaření společnosti zjištěného v účetnictví. Tento jsem upravila o položky, které se neuznávají za náklady na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů a o položky snižující výsledek hospodaření.

8.5. Disponibilní výsledek hospodaření

Disponibilní výsledek hospodaření získáme odečtením daně z příjmů právnických osob od výsledku hospodaření před zdaněním.

Účetní výsledek hospodaření	239 904,- Kč
- Daň z příjmů PO	75 920,- Kč
Disponibilní výsledek hospodaření	163 984,- Kč

9. Možnosti daňové optimalizace

9.1. Využití možností daňové optimalizace

Vyhodnocením údajů z účetnictví jsem došla k názoru, že společnost využila řadu možností daňové optimalizace. Jedná se o následující oblasti:

Odpisy budovy

Společnost uplatňuje zrychlené odpisování budovy. Výše odpisu v roce 2005 činila 133 333,- Kč. Zrychlené odpisování umožňuje dosahování vyšších daňových úspor v prvních letech po pořízení majetku.

Tab. č. 15: Porovnání výše rovnoměrných a zrychlených odpisů u budovy

Rok	Rovnoměrný odpis	Zrychlený odpis	Rok	Rovnoměrný odpis	Zrychlený odpis
2000	33 600	80 000	2015	81 600	80 000
2001	81 600	154 667	2016	81 600	74 667
2002	81 600	149 333	2017	81 600	69 333
2003	81 600	144 000	2018	81 600	64 000
2004	81 600	138 667	2019	81 600	58 667
2005	81 600	133 333	2020	81 600	53 333
2006	81 600	128 000	2021	81 600	48 000
2007	81 600	122 667	2022	81 600	42 667
2008	81 600	117 333	2023	81 600	37 333
2009	81 600	112 000	2024	81 600	32 000
2010	81 600	106 667	2025	81 600	26 667
2011	81 600	101 333	2026	81 600	21 333
2012	81 600	96 000	2027	81 600	16 000
2013	81 600	90 667	2028	81 600	10 667
2014	81 600	85 333	2029	81 600	5 333
			Celkem	2 400 000	2 400 000

Zdroj: Vlastní výpočty

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že až do roku 2014 bude mít společnost použitím zrychleného způsobu odpisování oproti rovnoměrnému odpisování vyšší daňové úspory.

Pro rok 2005 činí tato daňová úspora $133\,333 - 81\,600 = 51\,733 * 0,26 = 13\,451,-$ Kč.

Pořízení dodávkového automobilu na leasing

Společnost se rozhodla financovat pořízení dodávkového automobilu formou leasingu. Po dobu leasingové smlouvy zaplatí celkem 563 865,- Kč. Společnost bude po tuto dobu zahrnovat do nákladů leasingové nájemné následovně:

Rok	Nájemné zahrnuté do daňových nákladů
2004	78 314,60 Kč
2005	187 955,04 Kč
2006	187 955,04 Kč
2007	109 640,44 Kč

V případě pořízení majetku na základě kupní smlouvy by společnost měla možnost zahrnovat vstupní cenu tohoto majetku do nákladů ve formě odpisů. Dle právní úpravy platné v roce 2004 by vozidlo bylo odpisováno v odpisové skupině 2, doba odpisování by činila 6 let.

Tab. č. 16: Rovnoměrné a zrychlené odpisy při pořízení automobilu formou koupě

Rok	Rovnoměrné odpisování	Zrychlené odpisování
2004	70 532,- Kč	124 175,- Kč
2005	142 057,- Kč	186 263,- Kč
2006	142 057,- Kč	124 175,- Kč
2007	142 054,- Kč	62 087,- Kč
Celkem	496 700,- Kč	496 700,- Kč

Porovnáním leasingového nájemného a rovnoměrných odpisů zjistíme, že si společnost může od prvního roku uplatňovat vyšší částku (vyjma posledního roku), kterou zahrne do nákladů a tím po celou dobu trvání leasingu dosahuje daňových úspor. V případě porovnání se zrychlenými odpisy by si firma mohla v prvním roce uplatnit do nákladů vyšší částku, avšak v dalších letech jsou částky odpisů nižší než leasingové splátky, proto je z hlediska daňové optimalizace výhodnější pořízení automobilu formou leasingu.

Kdyby společnost používala rovnoměrné odpisování, tak by v roce 2005 měla vyšší základ daně o 45 898,- Kč ($187\,955 - 142\,057$), daňová povinnost by byla vyšší o 11 933,- Kč ($45\,898 * 0,26$). Pokud by uplatňovala zrychlené odpisování, tak by byl v roce 2005 základ daně vyšší o 1 692,- Kč ($187\,955 - 186\,263$), daňová povinnost by činila o 440,- Kč více ($1\,692 * 0,26$). Společnost tedy postupovala v rámci optimalizace daně z příjmů správně.

Soukromé životní pojištění

Společnost hradila za svého zaměstnance (jednatele) pojistné na soukromé životní pojištění. Celkem si ve sledovaném období snížila základ daně o 8 000,- Kč. Tím si společnost snížila základ daně o $8000 * 0,26 = 2\,080,-$ Kč. Pro zaměstnance se jedná o příjem osvobozený dle § 6 odst. 9, písm. w) ZDP. V případě, že by společnost chtěla ještě více „ušetřit“ na daních, mohla by poskytnout příspěvek na soukromé životní pojištění všem svým zaměstnancům v maximální výši 8 000,- Kč ročně tak, jak uvádím v kapitole 9.2.

Dary

Společnost v roce 2005 poskytla dva dary základní škole v Hrdějovicích v celkové výši 14 000,- Kč v souladu s podmínkami stanovenými v § 20 odst. 8 ZDP pro uplatnění darů jako položky snižující základ daně, tj. jak minimální hranici 2 000,- Kč určené pro každý jednotlivý dar, tak účel daru. V úhrnu lze odečíst maximálně 5 % ze základu daně sníženého o odpočty. Oba dary tyto podmínky splňují, proto v tomto případě činí daňová úspora $14\,000 * 0,26 = 3\,640,-$ Kč

Tvorba rezervy

Společnost uplatnila ve sledovaném období do daňových nákladů tvorbu zákonné rezervy ve výši 103 000,- Kč.

Tab. č. 17: Rezervu na opravy

Tvorba rezervy	Částka rezervy	Sazba daně	Daňová úspora
2004	103 000,-	28 %	$103\,000 * 0,28 = 28\,840,-$ Kč
2005	103 000,-	26 %	$103\,000 * 0,26 = 26\,780,-$ Kč
2006	103 000,-	24 %	$103\,000 * 0,24 = 24\,720,-$ Kč
2007	103 000,-	24 %	$103\,000 * 0,24 = 24\,720,-$ Kč
Celková daňová úspora			105 060,- Kč

Zdroj: Vlastní výpočty

Vzhledem k tomu, že dochází k významnému snížení sazby daně, je v současné době pro společnost z hlediska daňové optimalizace výhodné vytvořit rezervu na opravu budovy. Zjednodušeně řešeno, čím dříve společnost zahájila tvorbu rezervy, tím je celková daňová úspora vyšší:

- při zahájení tvorby rezervy v roce 2004 činí úspora na dani za období 2004 – 2007 částku 105 060,- Kč
- při zahájení tvorby rezervy v roce 2006 při neměnné daňové sazbě 24 % by celková daňová úspora činila pouze $(4 * 103\,000 * 0,24) = 98\,880,-$ Kč

9.2. Nevyužité možnosti daňové optimalizace

Příspěvek na soukromé životní pojištění

Tuto možnost daňové optimalizace společnost využila, avšak ne v plné míře. Proto zde uvádím příklad daňové úspory v případě, že by zaměstnavatel poskytl příspěvek na soukromé životní pojištění všem svým zaměstnancům.

Pro společnost by z hlediska daňové optimalizace bylo dle mého názoru výhodné nahradit pohyblivé složky mzdy či odměny (zdaňované daní z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a snižované o částky zdravotního a sociálního pojištění) příspěvkem na soukromé životní pojištění všem zaměstnancům, tj. za zbývající tři zaměstnance celkem 24 000,- Kč daňově uznatelných nákladů a pro

zaměstnance osvobozených příjmů. Daňová úspora by za všechny zaměstnance (včetně jednatele společnosti) by činila $32\,000 * 0,26 = 8\,320,-$ Kč oproti stávajícím $2\,080,-$ Kč. Daňová úspora by se tedy zvýšila o dalších $6\,240,-$ Kč.

Příspěvek zaměstnavatele na penzijní připojištění

Dalším způsobem daňové optimalizace, který se přímo nabízí, a který nevyžaduje žádné organizační změny a není nijak náročný na provedení, je příspěvek zaměstnavatele na penzijní připojištění. Zaměstnavatel si může uplatnit do daňově uznatelných nákladů dle § 24 odst. 2, písm. zj) ZDP příspěvek poukázaný na účet jeho zaměstnance u penzijního fondu do výše 3 % úhrnu vyměřovacích základů zaměstnance pro pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.

Sleva na dani

Z hlediska daňové optimalizace by majitel společnosti, v případě rozšiřování firmy, mohl uvažovat o přijetí zaměstnance se zdravotním postižením, případně zaměstnance s těžším zdravotním postižením, např. do administrativy. Daňová úspora za každého zaměstnance se zdravotním postižením činí $18\,000,-$ Kč, sleva na dani za každého zaměstnance s těžším zdravotním postižením činí $60\,000,-$ Kč, popř. poměrná část z této částky.

Pro výpočet slevy je rozhodný průměrný roční přepočtený počet zaměstnanců se zdravotním postižením, příp. těžším zdravotním postižením.

Předpokládejme, že společnost zaměstnávala v roce 2005 jednoho zaměstnance se zdravotním pojištěním. Tento zaměstnanec pracuje na zkrácený úvazek a je zaměstnán u společnosti po celých 12 měsících. Za rok 2005 by odpracoval $1\,308$ hodin. Neodpracované hodiny v důsledku čerpání dovolené na zotavenou a pracovní neschopností by byly 204 hodin. Fond pracovní doby pro rok 2005 je 253 pracovních dní $* 8$ hodin = $2\,024$ hodin.

$$\text{Průměrný roční přepočtený počet zaměstnanců} = \frac{1\,308 + 204}{2\,024} = 0,75 \text{ zaměstnanec}$$

$$\text{Sleva na dani} = 0,75 * 18\,000 = 13\,500,- \text{ Kč}$$

Daňová úspora se v tomto případě rovná výši slevy na dani, tedy $13\,500,-$ Kč.

10. Závěr

Účetnictví a daně jsou oblast, se kterou se firmy potýkají po celou dobu své existence. Vedení účetnictví musí být v souladu s účetní legislativou tak, aby účetní závěrka sestavená na jeho základě podávala věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky. Účetnictví je důležité nejen pro finanční řízení podniku, ale také poskytuje významné informace pro investory a ostatní uživatele. Kvalitně zpracované účetnictví je výchozím bodem pro správné stanovení základu daně a daňové povinnosti. Ve své diplomové práci jsem se zaměřila právě na závěrečné účetní práce, po kterých následuje zjištění daňové povinnosti ekonomického subjektu.

Pro oblast účetnictví je stěžejní právní normou zákon o účetnictví č. 563/1991 Sb., jehož jednotlivé paragrafy jsou dále konkretizovány v prováděcí vyhlášce a v českých účetních standardech. Zdanění právnických subjektů upravuje zákon o daních z příjmů č. 568/1992 Sb.

Vrcholným dílem účetnictví je účetní závěrka, avšak to je závěr, na který se účetní jednotka musí připravit. Musí uvést účetnictví do takového stavu, aby účetní závěrka věrně zobrazovala stav majetku, zdrojů jeho financování a hospodaření účetní jednotky za sledované účetní období. Tyto činnosti zahrnují předuzávěrkové operace, účetní uzávěrku a vlastní sestavení účetní závěrky. Po úspěšném zakončení těchto účetních prací následuje zpracování daňového přiznání k dani z příjmů právnických osob. Pro správné stanovení daňové povinnosti se v souladu se zákonem o daních z příjmů vychází z výsledku hospodaření zjištěného právě v účetnictví, který je třeba upravit o zákonem vymezené položky snižující a zvyšující základ daně, tzn. především účetní náklady a výnosy, které nejsou daňovými náklady a výnosy a dále následuje uplatnění odčitatelných položek a případných slev na dani. Také jsem považovala za vhodné ve své práci zmínit oblast daňové optimalizace, tzn. snižování daňové povinnosti v souladu se zákonem o daních z příjmů. Toto téma mi připadá aktuální právě v dnešní době, kdy se od roku 2003 do roku 2007 každoročně snižuje sazba daně z příjmů právnických osob z 31 % na konečných 24 %. Toto využití možností snížení základu daně v letech s vyšší sazbou je vzhledem k jejímu poklesu výhodné.

Po nastudování příslušných materiálů a vypracování teoretické části diplomové práce jsem uplatnila takto získané znalosti v její praktické části. Vyšla jsem z účetních údajů poskytnutých českobudějovickou firmou. Při kontrole předuzávěrkových účetních prací jsem se zaměřila především na odsouhlasení výše odpisů. Vzhledem k tomu, že účetní jednotka již do účetnictví zahrnula odpisy vypočtené v souladu se ZDP, tím plně daňově uznatelné, nebylo třeba je zohledňovat v daňovém přiznání. Také tvorba zákonné rezervy na opravu hmotného majetku byla do účetnictví zahrnuta ve správné výši a v souladu se zákonem o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů. V rámci předuzávěrkových operací, společnost účtovala tvorbu opravných položek. Jednalo se jak o opravné položky tvořené v souladu se zákonem o daních z příjmů a zákonem o rezervách pro zjištění základu daně, tak i účetní opravné položky, které jsem zahrnula do položek zvyšujících výsledek hospodaření. Rozborem výnosových účtů jsem zjistila, že se v účetnictví nedaňové výnosy nevyskytují.

Na základě analýzy nákladových a výnosových položek jsem vyčlenila částky nákladů, které přestože jsou náklady účetními, nejsou náklady daňovými dle ZDP. Jednalo se především o plnění na rámec limitů stanovených ZDP (např. cestovné či příspěvek na soukromé životní pojištění), dále o nákladové položky, které ZDP uznává jako daňové pouze v případě jsou-li zaplacený (neuhrazená daň z nemovitostí a neuhrazená smluvní pokuta), dále typické nedaňové náklady jako je reprezentace, dary či manka a škody. Právě při rozboru účetních dat jsem zjistila, že účetní jednotka zahrnula do finančních nákladů pojistné, které věcně a časově souviselo s předchozím účetním obdobím. V účetnictví nebylo zaúčtováno ve věcné a časové souvislosti a v důsledku toho je nelze uznat jako náklady na dosažení, zajištění a udržení příjmů.

Tímto rozbohem jsem stanovila položky zvyšující výsledek hospodaření. Do položek snižující výsledek hospodaření jsem zahrnula pouze částku smluvní pokuty, která ovlivnila výsledek hospodaření v minulém účetním období, avšak zaplacená byla v aktuálním účetním období. Pro stanovení základu daně jsem vyšla z účetního výsledku hospodaření, který jsem mimoúčetně upravila o výše zmíněné položky neuznávané za náklady na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů a o položky snižující výsledek hospodaření. Zjištěný základ daně jsem snížila o nevyčerpaný „reinvestiční odpočet“. Přestože tento odpočet byl novelou ZDP v roce 2005 zrušen, zákonodárce umožňuje uplatnit nevyčerpanou část z předchozího

zdaňovacího období. Konečnou výši daně z příjmů jsem zjistila jako součin základu daně snížený o odpočty a sazby daně, která pro rok 2005 činila 26 %.

V závěru své práce jsem zjišťovala, jak firma využila dostupné způsoby optimalizace daňové povinnosti v rámci platných zákonů. Společnost jednak uplatnila možnost zrychleného odpisování budovy, dále pořízení dodávkového automobilu formou leasingu, příspěvek na soukromé životní pojištění, poskytnutí darů na veřejně prospěšné účely a tvorbu rezervy na opravu budovy. Došla jsem k závěru, že by bylo pro společnost výhodné např. část mezd nahradit příspěvkem zaměstnavatele na soukromé životní pojištění či penzijní připojištění všem svým zaměstnancům, které je v zákonem stanovené výši jednak daňovým nákladem pro zaměstnavatele a zároveň osvobozeným příjmem pro zaměstnance. Další možnost daňové optimalizace firmy vidím např. v uplatnění slev na dani zaměstnáním osob se zdravotním pojištěním.

11. Přehled použité literatury

1. BONĚK, V. - BĚHOUNEK, P. - BENDA, V. - HOLMES, A.: Lexikon, daňové pojmy, Sagit, 2001, Ostrava, s. 626, ISBN 80-7208-264-3
2. ČERMÁKOVÁ, H.: Daně – učební text. JČU České Budějovice, 2005, s. 250
3. HOVORKA, M.: Daňové triky a tipy 3: výběr toho nejlepšího a řada nových triků a tipů. Sagit Ostrava, 2003, s. 227, ISBN 80-7208-275-2
4. HOVORKA, M.: Daňové triky a tipy 4 aneb Spousta novinek ke snížení daní. Sagit Ostrava, 2002, s. 149, ISBN 80-7208-347-3
5. JANOUŠEK, L. a kol.: Daňové a nedaňové náklady a výdaje. ASPI Praha, 2002, s. 604, ISBN 80-85934-25-8
6. JANOUŠEK, L. a kol.: Daňové výdaje a náklady pro daň z příjmů. LINDE Praha, 2005, s. 285, ISBN 80-902105-7-0
7. KOLEKTIV AUTORŮ: Optimalizace daní z příjmů a DPH v roce 1999. Two Publishers, Praha, 1999, s. 339, ISBN 80-85974-3-5
8. KOVANICOVÁ, D.: Abeceda účetních znalostí pro každého. Polygon, Praha, 1999, s. 418, ISBN 80-85967-93-6
9. KUBÁTOVÁ, K.: Daňová teorie a politika. Eurolex Bohemia Praha, 2000, s. 225, ISBN 80-902752-2-2
10. KUBÁTOVÁ, K. - VÍTEK, L.: Daňová politika. Codex Bohemia Praha, 1997, s. 259, ISBN 80-85963-23-X
11. LUDÍNOVÁ, M.: Daně 2005 a předpisy související. Anag Zlín, 2005, s. 67, ISBN 80-7263-250-7
12. MARKOVÁ, H.: Daňové zákony 2004:úplná znění platná k 1. 1. 2004, Grada Publishing Praha, 2004, s. 144, ISBN 80-247-0761-6

13. MÜLLEROVÁ, L.: Jednoduché a podvojně účetnictví u různých právních forem podnikatelů. VŠE Praha, 1996, s. 146, ISBN 80-7079-978-1
14. MÜLLEROVÁ, L.: Účetnictví podnikatelů: Fyzické osoby, obchodní společnosti. VŠE Praha, 2005, s. 168, ISBN 80-245-0860-5
15. PELECH, P.: Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 1997. ANAG Olomouc, 1997, s. 253, ISBN 80-85646-52-8
16. PILAŘOVÁ, I.: Daňové a účetní chyby a problémy 2002. Grada, Praha, 2002, s.189, ISBN 80-247-0165-0
17. RYNEŠ, P.: Podvojně účetnictví a účetní závěrka 2003. Anag Olomouc, 2002, s. 743, ISBN 82-7263-143-8
18. SVÁTKOVÁ, S.: Bakalářské minimum z daní. Příručka praktických podnikatelů, Trizonia Praha, 1994, s. 293, ISBN 80-85573-24-5
19. ŠIROKÝ, J.: Daňové teorie s praktickou aplikací. C. H. Beck Praha, 2003, s. 249, ISBN 80-7179-413-9
20. ŠULCOVÁ-SEIDLOVÁ, M.: Daňová soustava. ČZU provozně ekonomická fakulta Praha, 2004, s. 111, ISBN 80-213-1204-1
21. VANČUROVÁ, A. a kol.: Daňový systém ČR 2002 aneb učebnice daňového práva. VOX Praha, 2002, s. 338, ISBN 80-85970-26-3
22. VYHÝBAL, V., JAROŠ, T.: Daň z příjmů 1998/99 praktický průvodce. GRADA Publishing, 1999, s. 293, ISBN 80-7169-527-0
23. ZÁKON Č. 563/1991 SB., O ÚČETNICTVÍ v platném znění
24. ZÁKON ČNR Č. 586/1992 SB., O DANÍCH Z PŘÍJMŮ v platném znění
25. ZÁKON Č. 593/1992 SB., O REZERVÁCH pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů
26. PERIODIKUM ÚČETNICTVÍ č. 2/2005 : Změna náhrad cestovních výdajů s účinností od 1. 1. 2005, s. 63-66

27. PERIODIKUM ÚČETNICTVÍ č. 3/2005 : Daňové přiznání – sleva na dani, s. 2
28. PERIODIKUM ÚČETNICTVÍ č. 4/2005 : Slevy na dani z příjmů při zaměstnávání zdravotně postižených pracovníků, s. 62-67
29. PERIODIKUM ÚČETNICTVÍ č. 8/2005 : Hmotný majetek z hlediska daně z příjmů, s. 43-55
30. PERIODIKUM ÚČETNICTVÍ č. 9/2005 : Vnitropodniková směrnice, s. 18-31
31. PERIODIKUM ÚČETNICTVÍ č. 11/2005 : Účetní závěrka 2005 je rutinou, s. 23-29
32. PERIODIKUM PROFIT č. 2/2006, ročník 17: Získejte daňové úlevy za pojištění, s. 40-41
33. PERIODIKUM PROFIT č. 9/2006, ročník 17: Zaměstnanecké benefity, s. 41-45
34. INTERNETOVÉ STRÁNKY: Ministerstva financí ČR (www.mfcr.cz)
Právní rádce (www.pravniradce.cz)
Účetní svět (www.ucetnisvet.cz)

12. Seznam tabulek, schémat a grafů

Tabulky

- Tab. č. 1 – Časové rozlišení nákladů a výnosů
- Tab. č. 2 – Přepočítávané položky aktiv a závazků
- Tab. č. 3 – Maximální doba tvorby rezervy
- Tab. č. 4 – Sazby daně z příjmů právnických osob v letech 2003 - 2006-04-24
- Tab. č. 5 – Zkrácení doby odpisování hmotného majetku v roce 2005
- Tab. č. 6 – Roční odpisová sazba pro hmotný majetek (bez zvýšeného odpisu)
- Tab. č. 7 – Roční odpisová sazba pro hmotný majetek se zvýšeným odpisem v prvním roce odpisování o 20 %
- Tab. č. 8 – Roční odpisová sazba pro hmotný majetek se zvýšeným odpisem v prvním roce odpisování o 15 %
- Tab. č. 9 – Roční odpisová sazba pro hmotný majetek se zvýšeným odpisem v prvním roce odpisování o 10 %
- Tab. č. 10 – Koeficienty pro hmotný majetek (bez zvýšeného odpisu)
- Tab. č. 11 – Výše zrychlených odpisů u budovy
- Tab. č. 12 – Plán tvorby a čerpání rezervy
- Tab. č. 13 – Náklady a výnosy v roce 2005 v rozdělení na provozní, finanční a mimořádné
- Tab. č. 14 – Základ daně v roce 2005
- Tab. č. 15 – Porovnání výše rovnoměrných a zrychlených odpisů u budovy
- Tab. č. 16 – Rovnoměrné a zrychlené odpisy při pořízení automobilu formou koupě
- Tab. č. 17 – Rezerva na opravy

Schémata

- Schéma č. 1 – Přípravné práce k účetní závěrce
- Schéma č. 2 – Převod zůstatků výsledkových a rozvahových účtů v rámci účetní závěrky
- Schéma č. 3 – Účetní závěrka
- Schéma č. 4 - Vztah rozvahy a výsledovky

Schéma č. 5 – Vztah výsledovky a daňového priznání

Schéma č. 6 – Zjišťování daně z příjmů

Schéma č. 7 – Základ daně z příjmů právnických osob

Schéma č. 8 – Úprava základu daně z příjmů právnických osob a výpočet daně

Grafy

Graf č. 1 - Vývoj sazby daně z příjmů právnických osob od roku 1999

13. Přílohy

Seznam příloh:

1. Přiznání k dani z příjmů právnických osob
2. Pokyny k vyplnění přiznání k dani z příjmů právnických osob